

LWR.430.004.2020
Nr ewid. 185/2020/P/20/086/LWR

Informacja o wynikach kontroli

ORGANIZACJA I FUNKCJONOWANIE
PAŃSTWOWYCH WYŻSZYCH SZKÓŁ ZAWODOWYCH
W WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM

DELEGATURA WE WROCŁAWIU

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej

WIZJA

Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa

Informacja o wynikach kontroli

Organizacja i funkcjonowanie państwowych wyższych szkół zawodowych w województwie dolnośląskim

p.o. Dyrektor Delegatury NIK we Wrocławiu

Marcin Kaliński

Akceptuję:

Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

Małgorzata Motylow

Zatwierdzam:

Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Marian Banaś

Warszawa, dnia 01.02.2021

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00
www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW, SKRÓTOWCÓW I POJĘĆ.....	4
1. WPROWADZENIE.....	6
2. OCENA OGÓLNA	8
3. SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI.....	10
4. WNIOSKI	19
5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI	20
5.1. Dostosowanie działalności uczelni zawodowych do wymogów obowiązujących uregulowań prawnych i organizacyjnych w kontekście zachodzących zmian współczesnego rynku pracy	20
5.2. Zapewnienie warunków kadrowych w celu realizacji kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów	29
5.3. Zapewnienie bazy naukowo-dydaktycznej dla kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów	32
5.4. Gospodarowanie posiadanym majątkiem oraz środkami finansowymi	37
6. ZAŁĄCZNIKI	42
6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe.....	42
6.2. Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno-ekonomicznych.....	47
6.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności.....	64
6.4. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli.....	65
6.5. Stanowisko Ministra do informacji o wynikach kontroli	66
6.6. Opinia Prezesa NIK do stanowiska Ministra	70

Wykaz stosowanych skrótów, skrótowców i pojęć

ARP	Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.
Barometr zawodów	Jednoroczna prognoza sytuacji w zawodach. Barometr dzieli zawody deficytowe, zrównoważone i nadwyżkowe.
DID	<i>Dydaktyczna inicjatywa doskonałości</i> . Przedsięwzięcie, którego celem jest coroczne wsparcie przez Ministra Edukacji i Nauki wybranych publicznych uczelni zawodowych w doskonaleniu jakości kształcenia, a środki z tego tytułu stanowią w danym roku zwiększenie subwencji;
KPSW w Jeleniej Górze	Karkonoska Państwowa Szkoła Wyższa w Jeleniej Górze.
Minister	Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego (obecnie Minister Edukacji i Nauki).
PKA	Polska Komisja Akredytacyjna.
Proces boloński	Program zapoczątkowany podpisaniem 19 czerwca 1999 r. deklaracji bolońskiej przez 29 ministrów odpowiedzialnych za szkolnictwo wyższe. Proces miał na celu przyjęcie systemu porównywalnych stopni i tytułów akademickich oraz podniesienie prestiżu uczelni europejskich w porównaniu z amerykańskimi.
PSW	Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. <i>Prawo o szkolnictwie wyższym</i> (Dz. U. z 2017 r. poz. 2183, ze zm.) – utraciła moc 31 grudnia 2018 r.
publiczna uczelnia zawodowa	Uczelnia prowadząca kształcenie na studiach pierwszego stopnia, wyłącznie o profilu praktycznym (licencjackich i inżynierskich), z uwzględnieniem potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego. Uczelnia może również prowadzić studia drugiego stopnia, jednolite studia magisterskie oraz kształcenie specjalistyczne. Publiczną uczelnię zawodową tworzy w drodze rozporządzenia minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki.
punkty ECTS	Punkty zdefiniowane w europejskim systemie akumulacji i transferu punktów zaliczeniowych jako miara średniego nakładu pracy osoby uczącej się, niezbędnego do uzyskania zakładanych efektów kształcenia.
PWSZ w Głogowie	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Głogowie.
PWSZ w Legnicy	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Witelona w Legnicy.
PWSZ w Wałbrzychu	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu.
PWU	Ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. <i>Przepisy wprowadzające ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce</i> (Dz. U. poz. 1669, ze zm.).
rozporządzenie w sprawie BHP	Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 30 października 2018 r. <i>w sprawie sposobu zapewnienia w uczelni bezpiecznych i higienicznych warunków pracy i kształcenia</i> (Dz. U. poz. 2090).
rozporządzenie w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych	Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. <i>w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych</i> (Dz. U. poz. 1818).
rozporządzenie w sprawie KOB	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. <i>w sprawie książki obiektu budowlanego</i> (Dz. U. Nr 120 poz. 1134).
rozporządzenie w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu pielęgniarstwa	Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lipca 2019 r. <i>w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentystry, farmaceuty, pielęgniarki, położnej diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty i ratownika medycznego</i> (Dz. U. poz. 1573, ze zm.).

rozporządzenie w sprawie studiów	Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861, ze zm.).
rozporządzenie w sprawie prowadzenia studiów	Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia prowadzenia studiów 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz. U. poz. 1596) – utraciło moc 1 października 2018 r.
Strategia rozwoju	<i>Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)</i> . Polski plan gospodarczy przygotowany w 2016 r. pod kierownictwem Mateusza Morawieckiego, ówczesnego wicepremiera RP, ministra rozwoju i finansów oraz przewodniczącego Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów w rządzie Beaty Szydło.
studia dualne	Studia o profilu praktycznym, prowadzone z udziałem pracodawcy. Organizację studiów określa umowa zawarta w formie pisemnej.
studia wspólne	Uczelnia może prowadzić studia wspólne z inną uczelnią, instytutem Polskiej Akademii Nauk, instytutem badawczym instytutem międzynarodowym, zagraniczną uczelnią lub instytucją naukową. Zasady współpracy określa umowa zawarta w formie pisemnej.
studia MBA	Master of Business Administration – studia podyplomowe.
sylabus	Informator zawierający program nauki danego przedmiotu, wymagania i kryteria egzaminacyjne oraz przykładowe zadania.
UFP	Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, ze zm.).
UPSWiN	Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, ze zm.).
ustawa o NIK	Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2020 r. poz. 1200).
ustawa Prawo budowlane	Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2020 r. poz. 1333, ze zm.).
ustawa o rachunkowości	Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2019 r. poz. 351, ze zm.).

1. WPROWADZENIE

Pytanie definiujące cel główny kontroli

Czy oferta edukacyjna PWSZ jest dostosowana do wymogów współczesnego rynku pracy?

Pytania definiujące cele szczegółowe kontroli

1. Czy działalność PWSZ została dostosowana do wymogów obowiązujących uregulowań prawnych i organizacyjnych w kontekście zachodzących zmian współczesnego rynku pracy?
2. Czy zapewniono warunki kadrowe dla realizacji kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów?
3. Czy baza naukowo-dydaktyczna była dostosowana do realizacji kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów?
4. Czy optymalnie gospodarowano posiadanym majątkiem i środkami finansowymi?

Jednostki kontrolowane

Cztery publiczne uczelnie zawodowe w województwie dolnośląskim

Okres objęty kontrolą

2018–2020
(do 30 września)

Jednostki objęte badaniem kwestionariuszowym

39 największych przedsiębiorców z Dolnego Śląska

Publiczne uczelnie zawodowe powstały w związku z procesem transformacji ustrojowej Polski i tworzeniem nowej struktury administracyjnej państwa. W wyniku reformy administracyjnej w 1999 r. uczelnie te miały stanowić rekompensatę dla ośrodków miejskich, które w konsekwencji tej reformy utraciły status miast wojewódzkich¹. Jednocześnie miały one umożliwić młodzieży z mniejszych miejscowości podjęcie studiów w sytuacji, gdy duże ośrodki akademickie z różnych powodów były dla niej niedostępne. Do innych przesłanek utworzenia publicznych uczelni zawodowych należy zaliczyć wyż demograficzny, niższe koszty studiowania w miastach o średniej wielkości, kształcenie lokalnych elit intelektualnych, promocję miast średniej wielkości, aktywizowanie potencjału intelektualnego lokalnych społeczności, a także tworzenie tradycji akademickich na poziomie regionu.

Uchwalenie PSW w 2005 r. spowodowało ujednoczenie kształcenia na poziomie wyższym, w tym uwzględnienie w systemie szkolnictwa wyższego publicznych uczelni zawodowych. Ustawa stworzyła między innymi możliwość ubiegania się przez uczelnie zawodowe o prowadzenie studiów magisterskich. Nałożyła równocześnie obowiązek tworzenia kierunków studiów, dopuszczając tworzenie, w ramach publicznych uczelni zawodowych, struktury wydziałowej. W rezultacie takich działań warunki kształcenia na studiach pierwszego stopnia zostały zrównane na wszystkich uczelniach, a absolwentom publicznych uczelni zawodowych umożliwiono podejmowanie studiów drugiego stopnia w tych samych uczelniach.

Zmiany strukturalne w funkcjonowaniu publicznych uczelni zawodowych, o których mowa powyżej, wynikały z uczestnictwa Polski w Procesie bolońskim, którego celem było utworzenie europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego.

Obecnie podstawą funkcjonowania uczelni zawodowych jest UPSWiN, która weszła w życie z dniem 1 października 2018 r.

Liczba studentów publicznych uczelni zawodowych od 1998 r. do 2006 r. systematycznie wzrastała. Wynikało to z faktu tworzenia kolejnych uczelni tego typu oraz zwiększenia liczby studentów. Natomiast od 2007 r. nastąpił, spowodowany niżem demograficznym, sukcesywny spadek liczby studentów, który na uczelniach zawodowych wynosił w ostatnich latach od 5 do 6 tys. osób rocznie. Z danych zamieszczonych w systemie POL-on² według stanu na 31 grudnia 2018 r. wynikało, że w publicznych uczelniach zawodowych kształciło się ogółem 54,4 tys. studentów. Stanowiło to 4,4% studentów wszystkich uczelni w kraju, przy czym niektóre z nich kształcały ponad cztery tysiące studentów a niektóre poniżej tysiąca.

¹ W 1997 r. Sejm uchwalił ustawę z dnia 26 czerwca 1997 r. *o wyższych szkołach zawodowych* (Dz. U. Nr 96 poz. 590, ze zm.), która umożliwiła Radzie Ministrów tworzenie w drodze rozporządzenia państwowych wyższych szkół zawodowych (państwowych uczelni zawodowych). W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 18 marca 2011 r. *o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytułach naukowych oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 84, poz. 455) od 1 października 2011 r. utworzenie publicznej uczelni zawodowej następowało w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.

² Zintegrowany system informacji o nauce i szkolnictwie wyższym.

W roku akademickim 2019/2020 funkcjonowały 33 publiczne uczelnie zawodowe, rozmieszczone w 14 województwach. Najwięcej – bo po pięć – w województwie podkarpackim i wielkopolskim, po cztery w województwie dolnośląskim, małopolskim, trzy w województwie lubelskim oraz po dwie w województwie mazowieckim, podlaskim i zachodnio-pomorskim. Pojedyncze uczelnie funkcjonowały w województwie kujawsko-pomorskim, lubuskim, łódzkim, opolskim, śląskim i warmińsko-mazurskim. Aktualnie jedynie w województwie pomorskim i w województwie świętokrzyskim nie działa uczelnia tego typu.

W województwie dolnośląskim funkcjonują cztery publiczne uczelnie zawodowe: PWSZ w Głogowie, KPSW w Jeleniej Górze, PWSZ w Legnicy i PWSZ Wałbrzychu. Z informacji Głównego Urzędu Statystycznego na koniec grudnia 2018 r. wynikało, że kształciło się w nich 5,5 tys. studentów, co stanowiło 10,1% ogółu studentów publicznych uczelni zawodowych.

W świetle zachodzących zmian ważne jest, czy publiczne uczelnie zawodowe dostosowały swoją organizację i funkcjonowanie do obowiązujących od 2018 r. szkolnictwo wyższe regulacji prawnych a kadra i baza naukowo-dydaktyczna zapewniają realizację kształcenia na kierunkach studiów odpowiadających zapotrzebowaniu współczesnego rynku pracy. Stąd też istotne było zbadanie, czy w tym działaniu uczelnie w sposób oszczędny oraz efektywny gospodarują posiadanym majątkiem i środkami finansowymi.

Kontrola została przeprowadzona we wszystkich publicznych uczelniach zawodowych, funkcjonujących na obszarze województwa dolnośląskiego. Prowadzono w nich studia pierwszego stopnia oraz studia drugiego stopnia. Jednolite studia magisterskie były prowadzone natomiast w PWSZ w Legnicy oraz w KPSW w Jeleniej Górze.

Prezentowane wyniki kontroli obejmują również ustalenia kontroli (zleconych przez NIK) przeprowadzonych w publicznych uczelniach zawodowych przez właściwych powiatowych inspektorów nadzoru budowlanego oraz informacje uzyskane m.in. od przedsiębiorców w wyniku badania kwestionariuszowego.

2. OCENA OGÓLNA

Oferta edukacyjna uczelni nie była w pełni dostosowana do wymogów współczesnego rynku pracy

Oferta edukacyjna publicznych uczelni zawodowych Dolnego Śląska nie uwzględniała wszystkich istotnych wymogów współczesnego rynku pracy.

Skontrolowane uczelnie podjęły działania dostosowawcze do wymogów obowiązujących uregulowań prawnych i organizacyjnych w kontekście zmian na rynku pracy, przy czym przyjęte rozwiązania nie zawsze wychodziły na przeciw oczekiwaniom lokalnej społeczności. W szczególności nie zapewniono rzetelnej oceny realizacji celów określonych w strategiach uczelni w odniesieniu do lokalnego rynku pracy i rozwoju lokalnej społeczności. Oferowane przez uczelnie kierunki studiów nie zawsze wpisywały się w potrzeby kształcenia w zawodach deficytowych a formy aktywności uczelni w tym zakresie były niewystarczające. Co istotne, nie wprowadzono kształcenia na deficytowym kierunku położnictwo, natomiast potencjał kształcenia, oferowany przez każdą z uczelni na kierunku pielęgniarstwo, nie był wykorzystywany. Działania służące urozmaiceniu oferty kształcenia były spóźnione lub nieskuteczne. Nie prowadzono studiów wspólnych z innymi uczelniami, jak również w niewielkim stopniu prowadzono studia dualne, pozabiając tym samym przyszłych pracowników możliwości dostosowania praktycznych umiejętności do potrzeb pracodawców. Aktywność dwóch uczelni, odnosząca się do monitorowania i promowania absolwentów, była niewystarczająca.

Uczelnie zapewniły warunki kadrowe dla realizacji kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów. Uzyskiwały również, wydawane przez Polską Komisję Akredytacyjną, pozytywne oceny programowe jakości kształcenia dla oferowanych kierunków studiów. Mimo to w trzech uczelniach wystąpiły przypadki odstępstw od obowiązujących przepisów w zakresie prowadzonej polityki kadrowej. W jednej z nich nie weryfikowano w wymaganym stopniu spełnienia przez nauczycieli akademickich warunków do zatrudnienia a w dwóch innych niewłaściwie określano wymagania kwalifikacyjne wobec kadry dydaktycznej. Trzy uczelnie nie posiadały planów podnoszenia kwalifikacji pracowników, stąd też działania powyższe podejmowane były w sposób doraźny.

Baza naukowo-dydaktyczna poszczególnych uczelni stwarzała możliwość kształcenia na oferowanych kierunkach studiów. Nie została jednak dostosowana do wymagań obowiązujących przepisów prawa. W dwóch uczelniach wystąpiły nieprawidłowości dotyczące utrzymania nieruchomości natomiast w trzech nie zapewniono w pełni bezpiecznych i higienicznych warunków pracy i kształcenia. W dwóch uczelniach nie respektowano obowiązujących regulacji odnoszących się do warunków korzystania z substancji i mieszanin niebezpiecznych. Natomiast w trzech skontrolowanych jednostkach nie zostały zapewnione warunki kształcenia obejmujące dostęp do wymaganej i zalecanej literatury.

Działania uczelni służące zapewnieniu optymalnego gospodarowania posiadanym majątkiem oraz środkami finansowymi nie były wystarczające. Gospodarka finansowa prowadzona była na podstawie planów rzeczowo-finansowych, które w trzech uczelniach nie były jednak na bieżąco aktualizowane. Środki dotacji i subwencji były na ogół wykorzystywane prawidłowo. W celu doskonalenia jakości kształcenia uczelnie aktywne nie uczestniczyły w pozyskiwaniu dodatkowych środków finansowych w ramach *Dydaktycznej Inicjatywy Doskonałości*. Natomiast w przypadku środków funduszu wsparcia osób niepełnosprawnych, w dwóch uczelniach, niezgodnie z przeznaczeniem, wydatkowano 37,8 tys. zł. Chociaż uczelnie uzyskiwały dodatnie wyniki finansowe prowadzonej działalności, to działania w celu ograniczenia ryzyka wystąpienia zaległości w należnościach były niedostateczne

OCENA OGÓLNA

a aktywność w ich windykacji była ograniczona. Zakupy inwestycyjne służyły poprawie warunków kształcenia. Natomiast w odniesieniu do planowanych i realizowanych zadań inwestycyjnych w dwóch uczelniach stwierdzono nienależyte zabezpieczenie interesów prawnych. Dwa zadania inwestycyjne o planowanej wartości 191 062,3 tys. zł, na które przeznaczono w dwóch uczelniach łącznie 5739,1 tys. zł, przyjęto do realizacji mimo braku zapewnienia środków finansowych na ich realizację, a także na podstawie niewiążących deklaracji potencjalnych partnerów projektów.

Stwierdzone w skontrolowanych uczelniach nieprawidłowości świadczą, że władze uczelni, w ramach kontroli zarządczej, w tym zarządzania ryzykiem, nie zapewniły zgodności funkcjonowania uczelni z przepisami prawa, procedurami wewnętrznymi, a także skuteczności i efektywności działania.

3. SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI

- Organizacja uczelni** Publiczne uczelnie zawodowe, po wejściu w życie 1 października 2018 r. UPSWiN, w wymaganych terminach dostosowały swoją działalność do wprowadzonych regulacji prawnych. Uczelnie opracowały statuty i regulaminy organizacyjne a w swoich strukturach powołały rady uczelni, dla których określono czas trwania kadencji oraz tryb funkcjonowania. Odstępstwa od obowiązujących regulacji stwierdzono w dwóch uczelniach: w KPSW w Jeleniej Górze, przez „przeoczenie”, nie dopełniono obowiązku uzgodnienia z samorządem studenckim powołania osoby do pełnienia funkcji kierowniczej, do której obowiązków należą sprawy studenckie, czym naruszono art. 23 ust. 5 UPSWiN, natomiast w PWSZ w Wałbrzychu, z tego samego powodu wystąpiły braki formalno-prawne dotyczące przyjęcia statutu oraz regulaminu organizacyjnego, w rezultacie czego nie zapewniono zainteresowanym możliwości zapoznania się z nowymi przepisami i przygotowania do ewentualnych zmian, jakie mogą wynikać z ich wejścia w życie. [str. 20–21]
- Strategie uczelni** Strategie uczelni zostały opracowane w sposób nierzetelny. Pomimo, że określano w nich cele strategiczne, to nie dokonywano rzetelnej oceny stopnia ich realizacji. Wskaźniki ujęte w tych dokumentach miały ogólny, nieprecyzyjny charakter i nie zawierały jednoznacznych wartości docelowych. Uczelnie tym samym nie dysponowały informacją zwrotną o stopniu realizacji przyjętych w strategiach celów i nie podejmowały bieżących działań służących ich ewentualnej modyfikacji. Władze uczelni wyjaśniały, że cele strategiczne realizowane są w sposób ciągły, w związku z czym nie wymagają wyznaczenia dla nich stosownych mierników. [str. 21–22]
- Oferta kształcenia** Kształcenie studentów było realizowane na studiach pierwszego i drugiego stopnia oraz dodatkowo w PWSZ w Legnicy i KPSW w Jeleniej Górze – na studiach magisterskich, w ramach pięciu z ośmiu dziedzin nauki. Kształcenie odbywało się w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych określonych w rozporządzeniu w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych.
- Działania uczelni na rzecz zwiększenia atrakcyjności oferty kształcenia podejmowane były z opóźnieniem lub nie zawsze były skuteczne. Decyzja o uruchomieniu w roku akademickim 2018/2019 kierunku prawo w PWSZ w Legnicy nie była w pełni uzasadniona z powodu występującej w tym regionie równowagi między popytem a podażą na ten zawód, o czym świadczyła liczba kandydatów, która była czterokrotnie niższa od planu przyjęć na tym kierunku. KPSW w Jeleniej Górze wnioskując do Ministra o możliwość uruchomienia trzech nowych kierunków uzyskała tylko jedną ocenę programową dla projektowanego kierunku ratownik medyczny i co więcej była to ocena negatywna. Złożenie przez PWSZ w Wałbrzychu dopiero w 2020 r. dwóch wniosków o uruchomienie studiów pierwszego stopnia na kierunkach zarządzanie oraz dietetyka, było działaniem spóźnionym w kontekście wysokiego spadku liczby przyjętych studentów. Ustalenia powyższe wynikały w szczególności z niewłaściwego rozpoznania potrzeb oraz ograniczonych możliwości kształcenia. [str. 22–23]

Oferta edukacyjna uczelni w ramach kształcenia w zawodach deficytowych nie była dostosowana do oczekiwań lokalnego rynku pracy.

Kształcenie w zawodach deficytowych

Każda z uczelni oferowała kształcenie na kierunku pielęgniarstwo, jednak oferta uczelni na tym kierunku nie była wykorzystywana. Potwierdziły to m.in. ustalenia w PWSZ w Głogowie, gdzie możliwości kształcenia każdego roku na tym kierunku sięgały 70 kandydatów, natomiast faktycznie w latach akademickich 2017/2018–2019/2020 przyjęto odpowiednio 44, 33 i 36 studentów. W KPSW w Jeleniej Górze zrezygnowano z kształcenia na niestacjonarnych studiach drugiego stopnia na kierunku pielęgniarstwo z powodu braku kandydatów. Żadna z czterech uczelni nie oferowała natomiast kształcenia w zawodzie położnej, który w równym stopniu co zawód pielęgniarki był zawodem deficytowym w regionie. Taki stan rzeczy wyjaśniano przede wszystkim koniecznością poniesienia wysokich nakładów finansowych, problemami z obsadą zajęć dydaktycznych oraz ograniczonym zapotrzebowaniem placówek medycznych w regionie. Tymczasem możliwość kształcenia na tym kierunku na Dolnym Śląsku daje wyłącznie Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu, który w ramach rekrutacji na rok akademicki 2020/2021 na studia stacjonarne pierwszego stopnia na kierunku położnictwo oferował 71 miejsc³. Dwie najważniejsze dla powiatu jeleniogórskiego i wałbrzyskiego placówki medyczne⁴, w ramach przeprowadzonego badania kwestionariuszowego, uznały za celowe uruchomienie tego kierunku kształcenia. Wskazuje to na potrzebę podjęcia wspólnych działań przez uczelnie na rzecz stworzenia możliwości kształcenia na kierunku położnictwo. [str. 24]

Uczelnie w przyjętych strategiach wyznaczały zakres i formy oddziaływania na lokalny rynek pracy oraz na rozwój lokalnej społeczności. Nie oceniały jednak stopnia ich realizacji, co wyjaśniano ciągłym charakterem tych zadań, który ich zdaniem nie wymaga bieżącej oceny. Działalność uczelni obejmowała różne formy aktywności, których przejawem było m.in. uruchomienie na potrzeby regionalnego przemysłu kierunku metalurgia (PWSZ w Głogowie), prowadzenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku (KPSW w Jeleniej Górze), umożliwienie mieszkańcom regionu nieodpłatnego udziału w koncertach, festiwalach, warsztatach czy prelekcjach (PWSZ w Legnicy), organizacja imprez oraz kampanii społecznych (PWSZ w Wałbrzychu). [str. 24–25]

Oddziaływanie uczelni na lokalny rynek pracy i rozwój lokalnej społeczności

Z powodu braku ustawowego wymogu uczelnie nie prowadziły studiów wspólnych z inną uczelnią lub organem nadającym uprawnienia do wykonywania zawodu, organizacją społeczną lub organem samorządowym. Ponadto w znikomym stopniu korzystały z możliwości prowadzenia studiów dualnych. Tylko w dwóch uczelniach rozpoczęto realizację tej formy studiów, jednakże z niewystarczającym skutkiem. W PWSZ w Głogowie, ze względu na zbyt małą liczbę uczestników, po roku kształcenia na kierunku automatyka i robotyka, zrezygnowano z ich kontynuowania. W PWSZ w Wałbrzychu zawarto z przedsiębiorcami trzy porozumienia/umowy

Studia wspólne i dualne

³ O jedno miejsce starały się cztery osoby.

⁴ Zarząd Wojewódzkiego Centrum Szpitalnego Kotliny Jeleniogórskiej oraz Zarząd Specjalistycznego Szpitala Ginekologiczno-Położniczego im. E. Biernackiego w Wałbrzychu.

o współpracy odnoszące się do kształcenia pięciu studentów. Dotychczas tylko jedna osoba odbywająca studia dualne została absolwentem uczelni, przy czym nie podjęła pracy w przedsiębiorstwie, w którym zdobywała praktyczne umiejętności.

Kształcenie dualne wpisuje się w *Strategię rozwoju* oraz otwiera przed uczelniami szerszy wymiar dostosowania kompetencji przyszłych pracowników do potrzeb pracodawców. Jednocześnie daje przedsiębiorcom możliwości promocji i kreowania wizerunku na rynku lokalnym i na uczelni. Jest przy tym modelem kształcenia, w ramach którego zadeklarowało współpracę pięciu z 13 przedsiębiorców z Dolnego Śląska objętych badaniem kwestionariuszowym. [str. 25–26]

Monitoring losów zawodowych absolwentów

Każda z uczelni przyjęła własny model śledzenia karier absolwentów oparty na cyklicznych ankietach przekazywanych w formie tradycyjnej i elektronicznej. W dwóch uczelniach, z powodu – jak wyjaśniano – nikłego zainteresowania absolwentów badaniem, nie przestrzegano regulacji wewnętrznych dotyczących monitorowania losów zawodowych absolwentów i nie przeprowadzono badania ankietowego po trzech i pięciu latach od ukończenia etapu kształcenia (PWSZ w Głogowie) oraz po trzech latach od ukończenia kształcenia (KPSW w Jeleniej Górze). Nie wypracowano standardu gromadzenia i analizowania informacji a stosowane przez uczelnie, indywidualne, różnorodne zestawy narzędzi, nie zawsze były skuteczne.

Na konieczność zwiększenia współpracy uczelni zawodowych oraz roli monitorowania losów absolwentów wskazywali rektorzy publicznych uczelni zawodowych w trakcie konferencji organizowanych z udziałem przedstawicieli ARP. [str. 26–27]

Opinie pracodawców o poziomie przygotowania zawodowego absolwentów

Uczelnie nie prowadziły badań dotyczących opinii pracodawców o poziomie przygotowania zawodowego absolwentów, co wyjaśniano brakiem ustawowego obowiązku. Tym samym w uczelniach brak było wiedzy o poziomie satysfakcji pracodawców, u których zatrudniano absolwentów.

W ocenie NIK wdrożenie powyższych rozwiązań pozwoliłoby na bieżącą identyfikację umiejętności absolwentów, a tym samym odpowiednią reakcją uczelni na wynikające z takich badań potrzeby pracodawców.

Za niezbędnością prowadzenia analiz przemawiały wyniki badania kwestionariuszowego, przeprowadzonego przez NIK wśród przedsiębiorców. Wyrazili oni zadowolenie z umiejętności zatrudnionych absolwentów uczelni zawodowych, przy czym pięciu przedsiębiorców było zdecydowanie zadowolonych a ośmiu – raczej zadowolonych. Ankietowani wskazali jednocześnie, że absolwentom najbardziej brakowało kompetencji dotyczących znajomości języków obcych. Spośród wymaganych cech zawodowych absolwentów najniżej oceniono umiejętność podejmowania inicjatywy. [str. 27–28]

Programy studiów

Programy studiów spełniały wymagania określone w rozporządzeniu w sprawie studiów. Na etapie weryfikacji i aktualizacji programów uwzględniono wnioski wynikające z badań losów absolwentów. Tylko w PWSZ w Głogowie, w programie studiów na kierunku pielęgniarstwo,

nie uwzględniono wymaganych standardów kształcenia, co wynikało z niewłaściwej organizacji procesu przygotowania programu. Natomiast w KPSW w Jeleniej Górze, w ramach programów studiów dla dwóch kierunków, bezpodstawnie, w wyniku pomyłki pisarskiej, przydzielono punkty ECTS za przedmiot wychowanie fizyczne. [str. 28]

Na koniec 2019 r. w uczelniach było zatrudnionych 757 pracowników, w tym 250 niebędących nauczycielami akademickimi. W strukturze zatrudnienia dominowali nauczyciele akademicy, którzy w badanym okresie stanowili 67,0% ogółu zatrudnionych. Najwyższy odsetek pracowników niebędących nauczycielami akademickimi odnotowano w KPSW w Jeleniej Górze, gdzie na koniec 2019 r. na jednego nauczyciela akademickiego przypadało 0,71 pracownika niebędącego nauczycielem akademickim. Poziom ten nie przekroczył wartości wskaźnika występującego w uczelniach publicznych, w których w 2020 r., na jednego nauczyciela akademickiego, przypadało 0,81⁵ pracownika niebędącego nauczycielem akademickim.

Liczba pracowników uczelni i dodatkowe zajęcia zarobkowe

Na 31 grudnia 2019 r. uczelnie były podstawowym miejscem pracy dla 297 nauczycieli akademickich. Warunki udzielania zgody na dodatkowe zatrudnienie w ramach stosunku pracy oraz tryb zawiadamiania o podjęciu działalności gospodarczej uczelnie określały w regulacjach wewnętrznych. W badanym okresie nauczyciele akademicy uzyskiwali wymagane zgody rektora na dodatkowe zatrudnienie. Tym samym został spełniony warunek określony w art. 125 ust. 1 UPSWiN. W PWSZ w Głogowie wystąpiły natomiast odstępstwa od normy prawnej określonej w art. 125 ust. 7 UPSWiN, ponieważ dwóch nauczycieli akademickich, dla których uczelnia była podstawowym miejscem pracy nie przedłożyła informacji o prowadzeniu działalności gospodarczej a uczelnia nie wyegzekwowała ich z powodu braku uprawnień. [str. 29–30]

W dwóch uczelniach (KPSW w Jeleniej Górze i PWSZ w Głogowie), w wyniku błędnej interpretacji obowiązujących przepisów, w sposób nieprawidłowy określono wymagania wobec nauczycieli akademickich a w trzeciej (PWSZ w Legnicy) – z powodu „przeoczenia” – nieprawidłowo weryfikowano spełnienie przez nich warunków dopuszczających zatrudnienie na stanowisku nauczyciela akademickiego.

Wymagania wobec nauczycieli akademickich

KPSW w Jeleniej Górze, w ogłoszeniu o konkursie na stanowisko profesora uczelni, określiła wobec kandydatów wymóg posiadania stopnia doktora habilitowanego, w sytuacji, gdy zgodnie z art. 116 ust. 2 pkt 2 UPSWiN, profesorem uczelni mogła być osoba posiadająca co najmniej stopień doktora. W PWSZ w Głogowie, wbrew zapisom art. 116 ust. 2 pkt 2 UPSWiN, zaniżono wymogi wobec osoby ze stopniem naukowym doktora habilitowanego, ubiegającej się o zatrudnienie na stanowisku profesora uczelni rezygnując z warunku wykazania się znaczącymi osiągnięciami.

Z grupy 33 nauczycieli akademickich PWSZ w Legnicy, 13 (39,4% badanej próby) nie złożyło oświadczeń wymaganych art. 113 pkt 2 i 3 UPSWiN oraz art. 109 ust. 1 pkt 2 i pkt 4 PSW. Brakowało oświadczeń dotyczących pełnej zdolności do czynności prawnych oraz o nie ukaraniu karą dyscyplinarną, które zostały przedłożone jeszcze w toku kontroli NIK. [str. 30–31]

⁵ Wyliczenia własne NIK na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

<p>Warunek co najmniej 50% godzin prowadzonych przez nauczycieli akademickich w uczelni jako podstawowym miejscu pracy</p>	<p>Badanie próby obejmującej 30 kierunków studiów wykazało, że respektowano wymóg prowadzenia co najmniej 50% zajęć przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w uczelniach, jako podstawowym miejscu pracy. Warunek ten, wynikający z art. 73 ust. 2 pkt 1 UPSWiN, nie został spełniony tylko w PWSZ w Głogowie na kierunku pielęgniarstwo – jednym spośród siedmiu oferowanych kierunków studiów. Sytuację tę Rektor wyjaśniał dużym zróżnicowaniem przedmiotów w programie studiów wymagającym bardzo wąskich kompetencji. [str. 31]</p>
<p>Oceny okresowe nauczycieli akademickich</p>	<p>Obowiązek cyklicznej oceny okresowej nauczycieli akademickich, wynikający z art. 128 ust. 2 UPSWiN, nie był przestrzegany w KPSW w Jeleniej Górze. Aż 25 spośród 94 zatrudnionych nauczycieli akademickich, z powodu nierzetelnego stosowania przepisów prawa, nie zostało poddanych takiej ocenie. Stąd też uczelnia nie miała informacji w odniesieniu do tych osób o sposobie wykonywania obowiązków kształcenia i wychowania studentów, w tym również o stanie realizacji obowiązku uczestniczenia przez nich w pracach organizacyjnych na rzecz uczelni oraz podnoszenia kompetencji zawodowych. [str. 31]</p>
<p>Plany podnoszenia kwalifikacji przez nauczycieli akademickich</p>	<p>Trzy uczelnie (PWSZ w Głogowie, PWSZ w Legnicy i PWSZ w Wałbrzychu) nie miały planów podnoszenia kwalifikacji pracowników a działalność taka była podejmowana doraźnie. Spowodowane to było w szczególności brakiem formalnego wymogu oraz różnorodnością potrzeb wynikających z wąskiej specjalizacji nauczycieli akademickich. Zastrzeżenia NIK budziła działalność KPSW w Jeleniej Górze, gdzie na studia MBA, dedykowane kadrze menedżerskiej w otoczeniu biznesowym, skierowano trzech pracowników tej uczelni finansując ich udział w kwocie 73,5 tys. zł. Proces rekrutacyjny na te studia nie został przygotowany i przeprowadzony w sposób rzetelny, tym samym nie był w pełni transparentny oraz wprowadzał ryzyko dowolności i arbitralności oceny wniosków przez komisję rekrutacyjną. [str. 31–32]</p>
<p>Liczba studentów</p>	<p>W każdym kolejnym roku akademickim liczba przyjętych i kształconych studentów w uczelniach sukcesywnie zmniejszała się. W roku akademickim 2019/2020 przyjęto 2 086 studentów, tj. mniej o 240 studentów niż w roku akademickim 2017/2018. Najmniejszy spadek liczby przyjętych studentów odnotowano w PWSZ w Legnicy, gdzie w roku 2017/2018 przyjęto 1064 studentów wobec 1058 studentów w roku akademickim 2019/2020, tj. o 0,5% mniej. Natomiast największy spadek liczby studentów odnotowano w PWSZ w Wałbrzychu, gdzie w roku akademickim 2017/2018 liczba studentów wyniosła 577, podczas gdy w roku 2019/2020 tylko 399 studentów (spadek o 31,0%). Wynikało to w szczególności z uwarunkowań demograficznych oraz niższej atrakcyjności oferty kształcenia w tej uczelni. W roku akademickim 2018/2019, ze względu na brak kandydatów, nie rekrutowano na studia niestacjonarne w KPSW w Jeleniej Górze a w roku 2019/2020 również w PWSZ w Głogowie. [str. 32–33]</p>
<p>Utrzymanie obiektów budowlanych</p>	<p>Przeprowadzona kontrola stanu technicznego i estetycznego oraz użytkowania zgodnie z przeznaczeniem budynków, lokali i obiektów budowlanych wykazała, że w KPSW w Jeleniej Górze, z powodu – jak wyjaśniano – „przeoczenia”, siedem z ośmiu obiektów nieużytkowanych i wyłączonych</p>

z eksploatacji nie zostało poddanych okresowym przeglądom, co było sprzeczne z wymogami art. 62 ustawy Prawo budowlane. W wyniku błędnej interpretacji przepisów, książki obiektów budowlanych nie były prowadzone w sposób prawidłowy, tj. nieodpowiadający regulacjom zawartym w § 2 rozporządzenia w sprawie KOB. Nieprawidłowości wystąpiły w przypadku dwóch z czterech obiektów budowlanych PWSZ w Głogowie i w trzech spośród 24 obiektów znajdujących się w zarządzie KPSW w Jeleniej Górze. [str. 34–35]

W dyspozycji uczelni było łącznie 300 pomieszczeń dydaktycznych, wśród których znajdowały się 124 sale wykładowe, 44 sale laboratoryjne i 132 pracownie specjalistyczne. Potencjał ten pozwalał na realizację kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów. W uzasadnionych okolicznościach, mając na uwadze zapewnienie realizacji zajęć dydaktycznych, uczelnie wynajmowały odpłatnie od podmiotów zewnętrznych obiekty sportowe (PWSZ w Legnicy i PWSZ w Głogowie) oraz specjalistyczną pracownię (KPSW w Jeleniej Górze). [str. 35–36]

Dostosowanie bazy naukowo-dydaktycznej do potrzeb kształcenia

W dwóch uczelniach, z powodu niewłaściwej interpretacji przepisów (PWSZ w Głogowie, PWSZ w Wałbrzychu) oraz w jednej, z powodu zaniedbania (KPSW w Jeleniej Górze), nie zapewniono bezpiecznych i higienicznych warunków pracy i kształcenia. Stwierdzone braki w wyposażeniu pomieszczeń dydaktycznych w apteczki zaopatrzone w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy wraz z instrukcją o zasadach udzielania tej pomocy dotyczyły 70 spośród 99 pomieszczeń poddanych badaniu. Naruszono w ten sposób § 6 pkt 5 rozporządzenia w sprawie BHP.

Zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy

Warunki określone w § 7 pkt 6 rozporządzenia w sprawie BHP oraz wewnętrzne regulacje dotyczące korzystania z substancji i mieszanin niebezpiecznych, z powodu niedopatrzenia, nie były przestrzegane w dwóch uczelniach. W KPSW w Jeleniej Górze nie udostępniono prowadzącym zajęcia z wykorzystaniem substancji niebezpiecznych i mieszanin niebezpiecznych, kart charakterystyk tych substancji i mieszanin, stąd studenci nie byli zapoznawani z tymi dokumentami. W PWSZ w Głogowie dokumentacja dotycząca zapoznania studentów kierunków pielęgniarstwo, automatyka i robotyka oraz metalurgia z regulaminem pracowni chemii/biochemii oraz kierunku metalurgia, z kartami charakterystyk substancji niebezpiecznych, została sporządzona nierzetelnie, niezgodnie z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi. [str. 36]

Pomieszczenia uczelni, których nie wykorzystywano do bieżących potrzeb dydaktycznych, były udostępniane odpłatnie podmiotom zewnętrznym. Uzyskane w badanym okresie przychody z powyższego tytułu wyniosły 2565,8 tys. zł.

Udostępnianie i najem bazy naukowo-dydaktycznej

Uczelnie prawidłowo wynajmowały od innych podmiotów obiekty (pomieszczenia) na prowadzenie działalności dydaktycznej. [str. 36–37]

Badanie obejmujące próbę sylabusów czterech kierunków w każdej uczelni wykazało, że w bibliotekach trzech uczelni (KPSW w Jeleniej Górze, PWSZ w Głogowie i PWSZ w Legnicy), wśród 306 zbadanych pozycji literatury, aż 104 nie zostały udostępnione studentom, z czego największy odsetek

Zbiory biblioteczne

wystąpił w KPSW w Jeleniej Górze (50,0%). Wynikało to z nienależytej staranności w opracowaniu oraz aktualizowaniu sylabusów. Tym samym, wbrew art. 49 ust. 1 UPSWiN, nie zapewniono odpowiednich warunków kształcenia, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 1 UPSWiN. [str. 37]

Planowanie przychodów i kosztów

Z powodu niewłaściwej interpretacji obowiązujących przepisów, w dwóch uczelniach (KPSW w Jeleniej Górze i PWSZ w Głogowie) plany rzeczowo – finansowe przychodów nie były na bieżąco aktualizowane. W planach tych nie dokonano, z chwilą otrzymania ostatecznych danych, zwiększenia kwoty subwencji w 2019 r. o kwotę 251,0 tys. zł, w PWSZ w Głogowie i o kwotę 400,0 tys. zł w KPSW w Jeleniej Górze. Z tych samych przyczyn zmiany, które wystąpiły po stronie kosztów w KPSW w Jeleniej Górze w 2018 r. i w 2019 r. oraz w PWSZ w Legnicy w 2018 r., nie zostały uwzględnione w planach rzeczowo-finansowych, mimo że faktyczne ich wykonanie było wyższe. Stanowiło to naruszenie art. 52 ust. 2 pkt 2 i ust. 3 UFP, zgodnie z którym zmiany przychodów i kosztów wymagają dokonania zmian w rocznym planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych oraz art. 408 ust. 1 UPSWiN, który przewiduje, że publiczna uczelnia zawodowa prowadzi samodzielną gospodarkę finansową na podstawie planu rzeczowo-finansowego, zgodnie z przepisami o finansach publicznych. [str. 38]

Dotacje i subwencje

Kwoty otrzymanych dotacji (w 2018 r.) i subwencji z przeznaczeniem na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego (w 2019 r.) wyniosły ogółem dla skontrolowanych uczelni odpowiednio 61 506,7 tys. zł i 69 096,5 tys. zł. W powyższych latach, w ramach dotacji podmiotowej, uczelnie uzyskały środki na pomoc materialną dla studentów (świadczenia dla studentów) w wysokości 8346,6 tys. zł oraz 6701,6 tys. zł, natomiast na wsparcie studentów z niepełnosprawnością odpowiednio kwotę 319,1 tys. zł oraz 348,2 tys. zł. Wydatkowanie środków przebiegało na ogół prawidłowo. Stwierdzono nieprawidłowości w wykorzystaniu w 2019 r. środków funduszu wsparcia osób niepełnosprawnych przez KPSW w Jeleniej Górze i PWSZ w Głogowie w kwocie ogółem 37,9 tys. zł. Z powodu nieprawidłowej interpretacji przepisów dokonano zakupu laptopów dla KPSW w Jeleniej Górze za 26,8 tys. zł i książek do biblioteki PWSZ w Głogowie o wartości 11,1 tys. zł. W związku z tym, stosownie do art. 415 ust. 3 UPSWiN, środki te podlegają zwrotowi do funduszu ze środków finansowych uczelni innych niż pochodzące z subwencji lub dotacji z budżetu państwa.

Publiczne uczelnie zawodowe Dolnego Śląska aktywnie uczestniczyły w pozyskiwaniu wsparcia finansowego na doskonalenie jakości kształcenia w ramach DID. W 2019 r. trzy uczelnie otrzymały na powyższe zadanie dodatkowo po 1000,0 tys. zł (KPSW w Jeleniej Górze, PWSZ w Legnicy i PWSZ w Wałbrzychu). Z kolei w roku 2020 dodatkowe wsparcie przyznano PWSZ w Głogowie i PWSZ w Legnicy.

Otrzymane z tego tytułu środki finansowe zostały wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem oraz w celu poprawy jakości kształcenia. [str. 38]

Koszty kształcenia

Wysokość opłat za usługi edukacyjne, w tym za opłaty za studia nie-stacjonarne czy powtarzanie przedmiotu, uczelnie ustalały w oparciu o analizę historycznych kosztów kształcenia na danym kierunku. W jednej uczelni (KPSW w Jeleniej Górze), z powodu „przeoczenia”,

nie zasięgnięto opinii samorządu studenckiego przy ustalaniu opłat za usługi edukacyjne, czym naruszono art. 80 ust. 2 UPSWiN. W tej samej uczelni stwierdzono, że akt prawa wewnętrznego nie był spójny z UPSWiN, ponieważ nakładał obowiązek określenia warunków odpłatności za studia i usługi edukacyjne w pisemnej umowie zawartej między uczelnią a studentem, podczas gdy od roku akademickiego 2019/2020 przepisy UPSWiN zniosły obowiązek zawierania umów ze studentami.

Nie ustalono jednolitej metody szacowania kosztów kształcenia studentów na poszczególnych kierunkach studiów. Uczelnie stosowały różne modele wyliczania kosztów, stąd też ich porównywanie nie było w pełni miarodajne. [str. 39]

Zarówno w roku 2018, jak i w roku 2019, uczelnie uzyskały dodatni wynik finansowy a wypracowany zysk przekazywany był na fundusz zasadniczy uczelni. Badania sprawozdań finansowych przeprowadzone przez audytorów nie wykazały zagrożenia w kontynuowaniu działalności uczelni. W jednej uczelni (KPSW w Jeleniej Górze) dodatni wynik finansowy za 2018 r. został zawyżony o 14,4 tys. zł, ponieważ nieprawidłowo zaewidencjonowano w księgach rachunkowych niewykorzystane w 2018 r. środki dotacji podstawowej. [str. 39]

Przeznaczenie zysku uczelni

Uczelnie nie posiadały zobowiązań wymagalnych. Występowały natomiast należności zaległe, które dotyczyły opłat dydaktycznych oraz dostaw i usług i na koniec I kwartału 2020 r. wynosiły łącznie 635,7 tys. zł.

Zobowiązania i należności uczelni

Działania skontrolowanych uczelni dotyczące ograniczenia ryzyka wystąpienia zaległości w należnościach były nierzetelne. Uczelnie nie podejmowały skutecznych działań windykacyjnych lub inicjowały działania z opóźnieniem sięgającym nawet 25 miesięcy. Nie funkcjonował mechanizm kontroli naliczania odsetek od nieterminowych płatności, których wysokość zidentyfikowana w toku kontroli wyniosła 5,8 tys. zł. Zaniedbania wynikały w szczególności z braku regulacji określających zasady windykacji należności od dłużników. Stanowiło to naruszenie jednej z podstawowych zasad gospodarowania środkami publicznymi wyrażonej w art. 42 ust. 5 UFP, zgodnie z którą uczelnie obowiązane są do ustalania przypadających im należności pieniężnych, w tym mających charakter cywilnoprawny oraz terminowego podejmowania w stosunku do zobowiązanych podmiotów, czynności zmierzających do wykonania zobowiązania. [str. 39–40]

W dwóch uczelniach wystąpiły nieprawidłowości w realizacji trzech zadań inwestycyjnych⁶.

Zadania inwestycyjne

Dwa zadania inwestycyjne⁷, na które przeznaczono w PWSZ w Legnicy i w KPSW w Jeleniej Górze łącznie 5739,1 tys. zł, przyjęto do wykonania mimo niezapewnienia środków finansowych na ich realizację, a także na podstawie niewiążących deklaracji potencjalnych partnerów projektów. Z powodu nieprawidłowej oceny możliwości finansowania inwestycji oraz realnych potrzeb studentów w PWSZ w Legnicy stwier-

⁶ Badanie przeprowadzono na próbie ogółem 11 zadań inwestycyjnych, na które wydatkowano 20 695,0 tys. zł.

⁷ O planowanej wartości 191 062,3 tys. zł.

dzono niecelowe wydatkowanie kwoty 5170,9 tys. zł na budowę Centrum Widowiskowo-Sportowego. W związku z brakiem sformalizowania warunków współpracy z Miastem Jelenia Góra (partner projektu), KPSW w Jeleniej Górze nie zrealizowała inwestycji pn. *Centrum Integracji Społecznej* i nie mogła żądać od partnera rekompensaty za odstąpienie od projektu, mimo że na aktualizację posiadanej dokumentacji projektowo-kosztorysowej oraz przygotowanie wniosku o dofinansowanie projektu, wydatkowała 76,0 tys. zł.

Ponadto w PWSZ w Legnicy, w wyniku błędnego ewidencjonowania w księgach rachunkowych, wysokość poniesionych wydatków w kwocie 3182,1 tys. zł w 2019 r. przekroczyła o 8,8 tys. zł poziom ustalony w planie rzeczowo-finansowym na realizację zadania kompleksowej termomodernizacji budynków A, C, E. Było to niezgodne z zasadami ponoszenia wydatków publicznych, określonych w art. 44 ust. 1 pkt 3 UFP, stosownie do którego wydatki publiczne mogą być ponoszone na cele i w wysokościach ustalonych w planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych.

[str. 40–41]

Kontrola zarządcza i audyt wewnętrzny

Mechanizmy kontroli zarządczej funkcjonujące w trzech uczelniach (PWSZ w Głogowie, KPSW w Jeleniej Górze, PWSZ w Legnicy) nie zapewniały zgodnej z prawem i terminowej realizacji celów i zadań. Nie zapewniono zgodności prowadzonej działalności z przepisami prawa i procedurami wewnętrznymi, w szczególności w aspekcie prowadzonej gospodarki finansowej. Istotny był również fakt nieprzeprowadzenia, wymaganego art. 274 ust. 2 pkt 2 UFP, audytu wewnętrznego w PWSZ w Legnicy, co wynikało z niewłaściwej interpretacji obowiązujących przepisów. Ustalenia kontroli oraz brak uregulowań wewnętrznych w przedmiocie analizy ryzyka wskazują, że kontrola zarządcza w trzech uczelniach nie odpowiadała założeniom wynikającym z art. 68 ust. 2 pkt 1, 2 i 7 UFP.

[str. 28–29]

4. WNIOSKI

1. Opracowanie i wdrożenie, przeznaczonego dla publicznych uczelni zawodowych, modelu sporządzania rachunku kształtowania-jednostkowych kosztów kształcenia studentów.
2. Rozważenie opracowania rekomendacji ukierunkowanych na monitorowanie losów absolwentów uczelni zawodowych.
1. Rozwijanie dualnej formy studiów służącej pogłębianiu praktycznych umiejętności przyszłych pracowników, zgodnie z potrzebami pracodawców.
2. Systematyczne analizowanie potrzeb lokalnego rynku pracy w celu zwiększania atrakcyjności oferty edukacyjnej i liczby przyjmowanych studentów.
3. Wdrożenie systemu badania satysfakcji pracodawców w odniesieniu do poziomu przygotowania zawodowego absolwentów uczelni zatrudnionych zgodnie z profilem wykształcenia.
4. Podjęcie przez publiczne uczelnie zawodowe Dolnego Śląska systematycznej współpracy w celu stworzenia możliwości kształcenia na kierunku połoźnictwo.
5. Zweryfikowanie i uzupełnienie strategii uczelni poprzez doprecyzowanie ilościowych wskaźników realizacji celów umożliwiających ocenę wyników, postępów i skuteczności zaplanowanych działań oraz ocenę ryzyka ich nieosiągnięcia.
6. Wdrożenie mechanizmów kontroli zarządczej zapewniających prowadzenie gospodarki finansowej uczelni zgodnie z przepisami prawa i procedurami wewnętrznymi.

Konferencja Rektorów
Publicznych Uczelni
Zawodowych

Rektorzy
państwowych
wyższych szkół
zawodowych

5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

5.1. Dostosowanie działalności uczelni zawodowych do wymogów obowiązujących uregulowań prawnych i organizacyjnych w kontekście zachodzących zmian współczesnego rynku pracy

Publiczne uczelnie zawodowe Dolnego Śląska podejmowały działania dostosowawcze do wymogów obowiązujących uregulowań prawnych i organizacyjnych w kontekście zachodzących zmian współczesnego rynku pracy. Niemniej jednak przyjęte rozwiązania nie sprzyjały dostosowaniu oferty edukacyjnej do zmieniających się potrzeb. Nie ustalono mechanizmów kontroli zarządczej lub ustanowiono mechanizmy, które nie ograniczały ryzyka wystąpienia nieprawidłowości. W szczególności nie zapewniono oceny realizacji celów określonych w strategiach uczelni. Prowadzone kierunki studiów, nie zawsze wpisywały się w potrzeby kształcenia w zawodach deficytowych a formy oddziaływania na lokalny rynek pracy oraz rozwój lokalnej społeczności były niewystarczające. W ogóle nie prowadzono kształcenia na deficytowym kierunku położnictwo a potencjał kształcenia na kierunku pielęgniarstwo, oferowanym przez wszystkie uczelnie, nie był wykorzystywany. Podejmowane działania na rzecz uruchomienia nowych kierunków studiów były opóźnione (PWSZ w Wałbrzychu) i nieskuteczne (PWSZ w Legnicy i KPSW w Jeleniej Górze). Nie prowadzono studiów wspólnych z innymi uczelniami. W znikomym stopniu prowadzono studia dualne, ograniczając przy tym możliwość lepszego dostosowania poziomu wykształcenia przyszłych pracowników do potrzeb pracodawców. Aktywność dwóch uczelni (PWSZ w Głogowie i KPSW w Jeleniej Górze) dotycząca monitorowania i promowania absolwentów była niewystarczająca. Niemniej wyniki badania kwestionariuszowego, przeprowadzonego wśród największych przedsiębiorstw Dolnego Śląska wskazywały na zadowolenie pracodawców z zatrudnionych absolwentów uczelni zawodowych oraz potwierdzały wysoki poziom przygotowania zawodowego.

Organizacja uczelni

Z dniem 1 października 2018 r. weszła w życie UPSWiN. Działalność skontrolowanych uczelni została dostosowana do wymogów prawnych i organizacyjnych, określonych w tej ustawie. W obowiązujących terminach przyjęto statuty uczelni i regulaminy organizacyjne

W jednej uczelni (PWSZ w Wałbrzychu), z powodu „przeoczenia”, nie spełnione zostały wymogi formalno-prawne w sprawie przyjęcia Statutu uczelni oraz zarządzenia Rektora w sprawie wprowadzenia Regulaminu organizacyjnego uczelni. Nie zapewniono przy tym wszystkim zainteresowanym możliwości zapoznania się z nowymi przepisami i przygotowania do ewentualnych zmian, jakie mogą wynikać z ich wejścia w życie.

Przykłady

W PWSZ w Wałbrzychu:

- 1) W uchwale Senatu nr 31/2019 z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie przyjęcia Statutu uczelni – której zapisy § 3 stanowią, że weszła w życie z dniem jej podjęcia – w § 2 wskazano, że traci moc uchwała nr 7/2017 Senatu z dnia

22 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Statutu uczelni. Wykazana w § 2 regulacja o utracie mocy uchwały nr 7/2017 Senatu z dnia 22 lutego 2017 r. pozostawała w sprzeczności z dyspozycją art. 227 ust. 3 PwU stanowiącą, że statuty uczelni obowiązujące w dniu wejścia w życie UPSWiN, zachowują moc do dnia wejścia w życie statutów przyjętych na podstawie UPSWiN, tj. do 30 września 2019 r.

- 2) Zarządzeniem 30/2019 z dnia 28 maja 2019 r. Rektor wprowadził Regulamin organizacyjny uczelni. Regulamin ten – formalnie wchodzący w życie z dniem podpisania zarządzenia (§ 2 zarządzenia), określał szczegółową wewnętrzną strukturę organizacyjną uczelni i podział zadań w ramach tej struktury, zgodną z organizacją uczelni wykazaną w Statucie obowiązującym od dnia 1 października 2019 r. Zgodnie z art. 34 ust. 1 pkt 11 UPSWiN tryb nadania regulaminu organizacyjnego określa statut uczelni. Błędnie zatem przyjęto za datę wejścia w życie tego Regulaminu dzień 28 maja 2019 r., zamiast 1 października 2019 r., w rezultacie czego wprowadzony Regulamin był niezgodny z obowiązującym wówczas Statutem.

We wszystkich skontrolowanych uczelniach funkcjonowały rady uczelni powołane stosownie do trybu określonego przez Senat uczelni oraz w terminie zgodnym z art. 230 ust. 1 PwU, tj. do 30 czerwca 2019 r. Dla tego organu został określony czas trwania kadencji (do 31 grudnia 2020 r.) oraz tryb jego funkcjonowania.

Rektorzy uczelni, zgodnie z art. 23 ust. 2 pkt 6 UPSWiN, powołali osoby na stanowiska kierownicze. Niemniej w jednej z czterech skontrolowanych uczelni (KPSW w Jeleniej Górze), powołanie osoby do pełnienia funkcji kierowniczej, do której obowiązków należą sprawy studenckie, z powodu „przeoczenia”, nie zostało uzgodnione z samorządem studenckim, co leżało w sprzeczności z art. 23 ust. 5 UPSWiN.

Jakkolwiek uczelnie posiadały strategie, to dokumenty te zostały opracowane nierzetelnie a ich przydatność była znikoma. Mimo, że określały cele strategiczne, dotyczące dostosowania oferty edukacyjnej do zmieniających się potrzeb lokalnego rynku pracy i lokalnej społeczności, to brak było rzetelnej oceny stopnia ich realizacji. Na ogół wskaźniki ujęte w strategiach miały ogólny (abstrakcyjny) charakter i nie zawierały precyzyjnych wartości – początkowej i docelowej, co utrudniało ocenę osiąganych efektów. Wartości docelowe nie były określane na etapie tworzenia strategii (etap planowania) a ich osiągnięcie nie było weryfikowane. Uczelnie nie miały w rezultacie wiedzy o stopniu ich realizacji i nie podejmowały na bieżąco działań ukierunkowanych na modyfikacje przyjętych założeń. Wynikało to z przekonania, że cele uczelni realizowane są w sposób ciągły, w związku z czym nie wymagają wyznaczenia dla nich stosownych mierników.

Realizacja strategii uczelni

Przykłady

W przyjętej Strategii **PWSZ w Głogowie** na lata 2019–2023 nie zostały określone ilościowe wskaźniki realizacji poszczególnych celów, w tym ich wartości docelowe. Strategia została opracowana nierzetelnie, z uwagi na fakt, że brak wyszczególnienia ilościowych wskaźników realizacji działań, w tym ich wartości docelowych, uniemożliwiał ocenę postępów, efektów i skuteczności zaplanowanych działań oraz ocenę ryzyka nieosiągnięcia zaplanowanych celów (strategicznym, taktycznym i operacyjnym).

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Strategie **PWSZ w Legnicy** na lata 2014–2020 oraz 2020–2028 zostały opracowane nierzetelnie, gdyż nie określały ilościowych wskaźników realizacji ujętych w nich zadań, w tym ich wartości docelowych, co utrudniało ocenę postępów, efektów i skuteczności planowanych przedsięwzięć oraz ocenę ryzyka nieosiągnięcia planowanych działań (przyjętych założeń), zwłaszcza w przypadku działań wieloletnich. Natomiast wartości docelowe oraz wartości osiągnięte w danym okresie były określane dopiero na etapie realizacji zadań założonych w Strategiach i opisywane w kartach strategicznych. Powyższe stało także w sprzeczności z § 2 ust. 1 zarządzenia nr 24/16 Rektora PWSZ z dnia 22 sierpnia 2016 r. w sprawie zasad ustalania i monitorowania realizacji celów i zadań w PWSZ w Legnicy. Wskazano w nim, że cele strategiczne i operacyjne należy formułować zgodnie z koncepcją SMART (w sposób: skonkretyzowany, mierzalny, osiągalny, realny, określony w czasie).

Oferta kształcenia Uczelnie prowadziły kształcenie na studiach pierwszego stopnia (licencjackich i inżynierskich), drugiego stopnia oraz na jednolitych studiach magisterskich. Kierunki studiów były umiejscowione w pięciu z ośmiu dziedzin nauki, tj. w ramach dziedzin: nauk humanistycznych; nauk inżynieryjno-technicznych; nauk medycznych i nauk o zdrowiu; nauk społecznych; nauk ścisłych i przyrodniczych.

Infografika nr 1

Zestawienie poziomów i kierunków kształcenia w uczelniach zawodowych Dolnego Śląska w latach akademickich 2017/2018–2019/2020

	PWSZ w Głogowie	KPSW w Jeleniej Górze	PWSZ w Legnicy	PWSZ w Wałbrzychu
STUDIA I STOPNIA	AUTOMATYKA I ROBOTYKA	DIETETYKA	ADMINISTRACJA	ADMINISTRACJA
	EKONOMIA	DZIENNIKARSTWO I KOMUNIKACJA SPOŁECZNA	BEZPIECZEŃSTWO WEWNĘTRZNE	ARCHITEKTURA WNĘTRZ
	FINANSE I RACHUNKOWOŚĆ	FILOLOGIA	COACHING ZDROWEGO STYLU ŻYCIA	BEZPIECZEŃSTWO I HIGIENA PRACY
	METALURGIA	PEDAGOGIKA	ENERGETYKA	KOSMETOLOGIA
	NOWE MEDIA	PIELĘGNIARSTWO	DIETETYKA	LOGISTYKA
	PEDAGOGIKA	WYCHOWANIE FIZYCZNE	FILOLOGIA	FILOLOGIA
	PIELĘGNIARSTWO		FINANSE, RACHUNKOWOŚĆ I PODATKI	PEDAGOGIKA
			FIZJOTERAPIA	PIELĘGNIARSTWO
			INFORMATYKA	TECHNIKI DENTYSTYCZNE
			INŻYNIERIA TESTOWA	
			LOGISTYKA I TRANSPORT	
			PEDAGOGIKA	
			PIELĘGNIARSTWO	
			RATOWNICTWO MEDYCZNE	
		ZARZĄDZANIE		
		ZARZĄDZANIE I INŻYNIERIA PRODUKCJI		

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

STUDIA II STOPNIA	PEDAGOGIKA	EDUKACJA INFORMATYCZNO-TECHNICZNA	BEZPIECZEŃSTWO WEWNĘTRZNE	ADMINISTRACJA
		PIELĘGNIARSTWO	PIELĘGNIARSTWO	LOGISTYKA
			FINANSE I ZARZĄDZANIE W PRZEDSIĘBIORSTWIE	
JEDNOLITE MGR		FIZJOTERAPIA	PEDAGOGIKA PRZEDSZKOLNA I WCZESNOSZKOLNA	
			PRAWO	
			FIZJOTERAPIA	

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

Kształcenie w poszczególnych uczelniach prowadzono w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych określonych w rozporządzeniu w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych. Zgodnie z art. 214 ust. 1 PWU, kierunki prowadzonych studiów przyporządkowano do dziedzin i dyscyplin naukowych, wskazując dla każdego kierunku procentowy udział dyscyplin w programie kształcenia oraz dyscyplinę wiodącą.

Działania poszczególnych uczelni w celu rozszerzenia oferty kształcenia nie zawsze były skuteczne. Decydował o tym w szczególności brak właściwego rozpoznania możliwości realizacji kształcenia oraz istniejące ograniczenia. PWSZ w Głogowie w 2020 r. wystąpiła z wnioskiem do Ministra o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów drugiego stopnia na kierunku pielęgniarstwo, przy czym procedura była w toku. KPSW w Jeleniej Górze wnioskowała o utworzenie trzech nowych kierunków, w tym w ramach studiów pierwszego stopnia – kierunku projektowanie i budowa maszyn, studiów drugiego stopnia – kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna, a w ramach studiów magisterskich – kierunku ratownik medyczny. Jedyna ocena programowa wydana przez PKA dotyczyła kierunku ratownik medyczny i była oceną negatywną.

PWSZ w Legnicy uruchomiła w badanym okresie, w ramach jednolitych studiów magisterskich kierunki prawo oraz pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, w ramach studiów drugiego stopnia – kierunek pielęgniarstwo oraz, w ramach studiów pierwszego stopnia kierunki coaching zdrowego stylu życia, energetyka, logistyka i transport. Decyzja o uruchomieniu kierunku prawo nie była w pełni zasadna. Wyniki badania opublikowane w lutym 2018 r. w ramach Barometru zawodów wskazywały, że występuje równowaga pomiędzy popytem a podażą na ten zawód. W pierwszym roku jednolitych studiów magisterskich (2018/2019), z zaplanowanej liczby 130, przyjęto jedynie 33 studentów a w kolejnym roku, przy planie 120, przyjęto tylko 31 studentów.

Dopiero w marcu 2020 r. uczelnia zwróciła się do Ministra z dwoma wnioskami o wyrażenie zgody na uruchomienie studiów pierwszego stopnia na kierunkach zarządzanie oraz dietetyka – w trakcie kontroli NIK procedura była w toku. Podjęte działania dotyczące uatrakcyjnienia oferty kształcenia były spóźnione. W roku akademickim 2019/2020, w porównaniu do roku 2017/2018 nastąpił spadek liczby przyjmowanych studentów aż o 31% (stały spadek na sześciu kierunkach).

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Kształcenie w zawodach deficytowych

Zgodnie z Barometrem zawodów na rok 2020, na obszarze województwa dolnośląskiego, za zawód deficytowy uznano zawód pielęgniarki oraz zawód położnej. W związku z powyższym oferta edukacyjna uczelni dotycząca kształcenia w zawodach deficytowych nie spełniała oczekiwań lokalnego rynku pracy.

Potencjał uczelni w odniesieniu do możliwości kształcenia na kierunku pielęgniarstwo nie był wykorzystywany w dostatecznym stopniu. Ponieważ kierunek ten był oferowany w każdej uczelni, liczba chętnych do studiowania na tym kierunku nie wypełniała limitów przyjęć.

Przykłady

W **PWSZ w Głogowie** w poszczególnych latach akademickich (2017–2020) na studia pierwszego stopnia na kierunku pielęgniarstwo zostało przyjętych odpowiednio 44 (2017/2018), 33 (2018/2019) i 36 (2019/2020) studentów. Limity przyjęć osób na tym kierunku określono na poziomie od 30 do 70 studentów.

KPSW w Jeleniej Górze w latach 2018/2019 i 2019/2020 nie zlikwidowała żadnego kierunku studiów, jednak z uwagi na małe zainteresowanie nie prowadziła kształcenia na niestacjonarnych studiach drugiego stopnia na kierunku pielęgniarstwo.

Żadna z uczelni nie oferowała natomiast kierunku kształcenia w zawodzie położnej. Dwie najważniejsze dla powiatu jeleniogórskiego i wałbrzyskiego placówki medyczne objęte badaniem kwestionariuszowym potwierdziły także konieczność dostosowania oferty edukacyjnej do swoich potrzeb poprzez uruchomienie kierunku położnictwo. Brak tego kierunku w ofercie kształcenia wyjaśniano przede wszystkim koniecznością poniesienia dużych nakładów finansowych, problemami z obsadą zajęć dydaktycznych oraz ograniczonym zapotrzebowaniem placówek medycznych w regionie. Wskazać w tym miejscu należy, że kierunek ten jest oferowany na Dolnym Śląsku tylko przez Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu, który w rekrutacji na rok akademicki 2020/2021 na studia stacjonarne pierwszego stopnia, na kierunku położnictwo, oferował 71 miejsc, przy czym o jedno miejsce ubiegały się cztery osoby⁸.

Oddziaływanie uczelni na lokalny rynek pracy i rozwój lokalnej społeczności

Uczelnie określały zakres i formy swojego oddziaływania na lokalny rynek pracy oraz na rozwój lokalnej społeczności poprzez wyznaczone cele w strategiach. Stopień realizacji celów, ze względu na przyjęte założenie, iż mają one charakter ciągły, nie podlegał ocenie. Uczelnie podejmowały jednak różne formy oddziaływania na otoczenie. Przejawem aktywności PWSZ w Głogowie było kształcenie inżynierskiej kadry technicznej (na kierunkach metalurgia oraz automatyka i robotyka) na potrzeby regionalnego przemysłu. Nadto podejmowano współpracę z instytucjami kultury miasta i regionu oraz działania edukacyjne przeznaczone dla różnych grup wiekowych. KPSW w Jeleniej Górze prowadziła Uniwersytet Trzeciego Wieku oraz Dziecięcy, a także realizowała projekty dedykowane przyszłym studentom oraz osobom starszym. Dzięki podejmowanym działaniom przez PWSZ w Legnicy, społeczność akademicka oraz mieszkańcy Legnicy i okolicznych miejscowości mieli możliwość uczestniczenia m.in. nieod-

⁸ Zob. <https://www.rekrutacja.umed.wroc.pl/oferta-kierunek-poloznictwo/> [dostęp: 6 listopada 2020 r.].

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

płatnie w różnego rodzaju inicjatywach i projektach w postaci wernisaży, koncertów, festiwali, konferencji naukowych, warsztatów czy prelekcji. Ponadto na tej uczelni działał Uniwersytet Trzeciego Wieku. Jednocześnie uczelnia podejmowała współpracę z otoczeniem biznesowym oraz bankami i stworzyła oraz przetestowała nowatorski innowacyjny Program Kształcenia dla branży motoryzacyjnej, sfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego, a także występowała jako partner w Dolnośląskim Kłastrze Edukacyjnym, którego liderem jest Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna. Praktycznym wymiarem aktywności PWSZ w Wałbrzychu była w szczególności organizacja 17 konferencji i seminariów, których celem było nawiązanie formalnej i nieformalnej współpracy z instytucjami, przedsiębiorstwami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz organizacja w sumie 13 spotkań, prezentacji i konferencji w ramach współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi. W tej sferze działała się również organizacja czterech imprez o charakterze kulturalnym i 14 kampanii społecznych.

Ze względu na brak wymogu ustawowego uczelnie nie prowadziły studiów wspólnych z innymi uczelniami. W znikomym stopniu korzystały z uprawnień do kształcenia w ramach studiów dualnych. Jedynie w dwóch uczelniach prowadzono tę formę studiów, ale nieskutecznie. Od roku akademickiego 2019/2020 PWSZ w Głogowie rozpoczęła, na podstawie umów z dziewięcioma podmiotami, realizację studiów dualnych na kierunku automatyka i robotyka, jednak bez powodzenia. Z 15 osób przyjętych na studia w formie dualnej, na dzień 17 czerwca 2020 r. pozostały cztery, w związku z czym odstąpiono od kontynuacji studiów. Na dzień 1 czerwca 2020 r. w PWSZ w Wałbrzychu studia dualne realizowało łącznie pięciu studentów. W lutym 2020 r. jedna osoba, odbywająca studia dualne została absolwentem uczelni, jednak nie podjęła pracy w przedsiębiorstwie, w którym, w toku studiów, zdobywała umiejętności praktyczne.

Studia wspólne i dualne

NIK wskazuje, że ideą funkcjonowania publicznych uczelni zawodowych, jest prowadzenie kształcenia uwzględniającego potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego. Zatem możliwość skorzystania przy tym z kształcenia dualnego i zdobycia, jeszcze w trakcie studiów, doświadczenia zawodowego, fachowej wiedzy i praktycznych umiejętności pod okiem specjalistów z wiodących firm działających na terenie Dolnego Śląska i kreowanie wykwalifikowanej kadry na potrzeby lokalnych rynków pracy otwiera przed uczelniami zawodowymi szerszy wymiar dostosowania poziomu wykształcenia przyszłych pracowników do potrzeb pracodawców. Największą zaletą jest jednak połączenie teorii z praktyką, a mianowicie uzyskanie przez absolwenta studiów dualnych przywileju wpisania do dokumentów aplikacyjnych informacji o posiadanym wykształceniu wyższym i o 2-letnim doświadczeniu zawodowym.

Niewątpliwie udział przedsiębiorców w takiej formule kształcenia daje również im wymierne korzyści. Potwierdzają to, pozyskane przez kontrolerów NIK, informacje od przedsiębiorców, z którymi uczelnie zawarły stosowne porozumienia/umowy o studiach dualnych. Wynikało z nich, że dotychczasowe ich korzyści z udziału w kształceniu studentów dotyczą w szczególności promocji wizerunku tych przedsiębiorców na rynku lokalnym i na uczelni oraz możliwości pozyskania w przyszłości wykwalifikowanych pracowników.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Z 13 największych przedsiębiorców Dolnego Śląska, biorących udział w badaniu kwestionariuszowym, pięciu wskazywało na wymierne efekty współpracy w ramach kreowania kierunków i modelu kształcenia, dedykowanych potencjalnym pracownikom.

Przykłady

Wśród **krajów Unii Europejskiej** największym doświadczeniem w ramach kształcenia dualnego, także na poziomie wyższym, dysponują Niemcy (od początku lat siedemdziesiątych XX w.). Studia dualne są tam z reguły prowadzone na studiach licencjackich. Najstarsza w Niemczech uczelnia organizująca studia dualne – Wyższa Szkoła Dualna Badenii-Wirtembergii (była Akademia Zawodowa w Badenii-Wirtembergii) – kształci w ten sposób na wielu kierunkach, w tym na ekonomicznych. Znany jest również przykład Wyższej Szkoły Ekonomii i Zarządzania w Essen, czy akademii zawodowych w niektórych landach, które kształcą inżynierów informatyków oraz specjalistów z zakresu ekonomii, usług finansowych i turystyki⁹.

Kształcenie dualne w **Polsce** zostało wpisane w *Strategię rozwoju*. W ramach obszaru „Reindustrializacja” i celu „Wzrost zdolności przemysłu do sprostanienia globalnej konkurencji” przewidziano działania polegające na zreformowaniu kształcenia zawodowego pod kątem ścisłego zharmonizowania z rynkiem pracy. Podczas organizowanych corocznie przez Politechnikę Śląską Konferencji „Edukacja Dualna EDUAL”¹⁰ Minister podkreślał wielką wagę, jaką przypisuje się szkolnictwu dualnemu i konieczności rozwoju współpracy w kształceniu pomiędzy szkołami wyższymi i firmami.

Współpraca z uczelniami zagranicznymi

Aktywność dotyczącą współpracy z uczelniami zagranicznymi, w tym z niemieckimi, przejawiały trzy z czterech skontrolowanych uczelni (PWSZ w Głogowie, PWSZ w Legnicy oraz KPSW w Jeleniej Górze). Celem tej współpracy był rozwój partnerstwa pomiędzy uczelniami we wszystkich obszarach kształcenia, wymiana pracowników i studentów, organizacja wspólnych konferencji i seminariów.

Monitoring losów zawodowych absolwentów

Badania losów zawodowych absolwentów w trzech uczelniach prowadziły biura karier, a w jednej (PWSZ w Legnicy) – uczelniany koordynator ds. monitorowania losów zawodowych absolwentów. Skorzystano tym samym z możliwości, jakie daje art. 49 ust. 4 UPSWiN, z którego wynika, że w uczelni może działać akademickie biuro karier. Poszczególne uczelnie przyjęły własny model śledzenia karier absolwentów, w szczególności poprzez cykliczne ankiety przekazywane w formie tradycyjnej (np. w czasie odbioru dyplomu) i w wersji elektronicznej. W dwóch uczelniach monitoring karier zawodowych prowadzony był niezgodnie z przyjętym regulacjami wewnętrznymi i tym samym nierzetelnie. Zaniechano bowiem realizacji badania ankietowego w jednej uczelni (PWSZ w Głogowie) – po upływie trzech oraz pięciu lat od dnia ukończenia studiów a w drugiej (KPSW w Jeleniej Górze) – po upływie trzech lat od dnia ukończenia kształcenia. Braki wyjaśniano nikłym zainteresowaniem absolwentów tego typu badaniem.

⁹ Izabela Ostoj, *Studia dualne z perspektywy przyszłej tranzycji studentów kierunków ekonomicznych na rynek pracy*. Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego 44/3, 189–200 [dostęp: 10 listopada 2020 r.].

¹⁰ Dnia 6 marca 2017 r., 5 marca 2018 r., 4 marca 2019 r.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Pomimo, że przepisy prawa nie obligują wprost uczelni do prowadzenia własnego monitoringu karier zawodowych swoich absolwentów, to zgodnie z art. 352 ust. 14 UPSWiN uczelnia ma do tego prawo, z którego powinna korzystać, aby jak najlepiej dostosować programy studiów do potrzeb rynku pracy.

Z informacji uzyskanych przez NIK od Przewodniczącego Konferencji Rektorów Publicznych Uczelni Zawodowych wynikało, że za priorytet uznano konieczność współpracy przedsiębiorstw ze szkołami zawodowymi oraz zwiększenie roli monitorowania losów absolwentów, którego – jak oceniono – w dużym stopniu brakuje.

Obowiązek dostosowywania oferty edukacyjnej do wymogów współczesnego rynku pracy wynika z UPSWiN, która w art. 352 ust. 1 nakłada na Ministra obowiązek śledzenia karier zawodowych osób, które ukończyły studia. Daje również do tego prawo samym uczelniom. Niemniej jednym z głównych problemów uczelni, jest brak wypracowanego standardu dotyczącego sposobu i zakresu pozyskiwania informacji. Uczelnie zatem, kierując się własnym doświadczeniem, stosują indywidualne rozwiązania, które nie zawsze przynoszą oczekiwany rezultat.

Przykład

Monitoring losów zawodowych absolwentów nie jest niczym nowym. W takich krajach, jak Niemcy, Włochy czy Wielka Brytania, monitoring taki prowadzony jest od wielu lat. Jako pierwsze, badanie losów absolwentów przeprowadziły Niemcy. W 1989 roku Hochschule Informations System GmbH zrealizowała projekt dotyczący analizy kształcenia ustawicznego i karier zawodowych byłych studentów. Ścieżkami kariery absolwentów zainteresowały się następnie Wielka Brytania oraz Włochy. W roku 1994 zostały uruchomione dwa pilotażowe badania: brytyjskie *Destinations of Leavers from Higher Education* i włoskie *Profilo dei laureati*. Warto zatem, planując badania, przyjąć perspektywę krajów prowadzących monitoring najdłużej¹¹.

Uczelnie nie prowadziły odrębnego badania i nie posiadały dokumentacji potwierdzającej prowadzenie bezpośrednich badań opinii pracodawców o poziomie przygotowania zawodowego absolwentów (PWSZ w Głogowie, KPSW w Jeleniej Górze, PWSZ w Wałbrzychu). W PWSZ w Legnicy opinie pozyskano jedynie od placówki leczniczej oraz legnickiego oddziału ZUS. Znikomą aktywność uczelni tłumaczono brakiem ustawowego obowiązku prowadzenia takich badań. Brak takich analiz pozbawiał uczelnie wiedzy o poziomie satysfakcji pracodawców, wynikającym z zatrudnienia absolwentów.

Wdrożenie mechanizmów badania opinii pracodawców pozwoliłoby na bieżącą identyfikację umiejętności oraz słabości absolwentów a tym samym umożliwiło odpowiednią reakcję uczelni na wynikające z takich badań preferencje pracodawców.

Opinie pracodawców
o poziomie
przygotowania
zawodowego
absolwentów

¹¹ Źródło – Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu – *Za miedzą Monitoring losów zawodowych absolwentów za granicą – doświadczenia Niemiec, Wielkiej Brytanii i Włoch* [dostęp: 6 października 2020 r.].

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Potrzebę rozpoznania poziomu satysfakcji pracodawców uzasadniają również wyniki, przeprowadzonego przez NIK badania kwestionariuszowego dotyczącego poziomu zadowolenia przedsiębiorców z przygotowania zawodowego absolwentów publicznych uczelni zawodowych Dolnego Śląska, zatrudnionych zgodnie z profilem wykształcenia. W ramach tego badania przedsiębiorcy wyrazili zadowolenie z zatrudnionych absolwentów uczelni zawodowych, przy czym pięciu z nich odpowiedziało, że są zdecydowanie zadowoleni a ośmiu wskazało, że są raczej zadowoleni. Uznali jednocześnie (ośmiu przedsiębiorców), że absolwentom najbardziej brak było kompetencji dotyczących znajomości języków obcych. Spośród cech absolwentów, tj. wymagane umiejętności zawodowe, odpowiednia wiedza, odpowiednie umiejętności interpersonalne, zdolność rozwiązywania problemów, elastyczność, znajomość języków obcych i umiejętność krytycznego myślenia oraz podejmowanie inicjatywy, pięciu ankietowanych najniżej oceniło tą ostatnią.

Programy studiów

Programy studiów, spełniały wymagania określone w rozporządzeniu w sprawie studiów. Wnioski wynikające z badań losów absolwentów były uwzględniane, na etapie weryfikacji i aktualizacji programów studiów. W trakcie posiedzeń zespołów ds. jakości kształcenia podlegały ocenie i doskonaleniu. Miały miejsce tylko pojedyncze przypadki odstępstw od obowiązujących regulacji prawnych. W PWSZ w Głogowie stwierdzono, że w programie studiów dla kierunku pielęgniarstwo nie uwzględniono standardów kształcenia, określonych w rozporządzeniu w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu pielęgniarki, co wynikało z niewłaściwej organizacji procesu przygotowania tego programu. Poza tym dwa programy studiów w KPSW w Jelenie Górze, na kierunkach pedagogika oraz dziennikarstwo i komunikacja społeczna (wprowadzone w roku akademickim 2017/2018), w części opisowej, w bloku zajęć obowiązkowych zawierały, omyłkowo zamieszczony, przedział dwóch punktów ECTS za przedmiot wychowanie fizyczne. Było to niezgodne z § 4 ust. 1 pkt 5 obowiązującego w tym okresie rozporządzenia w sprawie prowadzenia studiów, zgodnie z którym zajęciom z wychowania fizycznego nie przypisuje się punktów ECTS. Wynikało to, jak wyjaśniano, z pomyłki pisarskiej a korekta została dokonana w toku kontroli NIK.

Audyt wewnętrzny i kontrola zarządcza

Tylko w jednej uczelni (PWSZ w Legnicy) z czterech objętych kontrolą, w planach rzeczowo-finansowych na 2019 r. i 2020 r., zakładano osiągnięcie przychodów w wysokości przekraczającej 40 000 tys. zł, co w myśl art. 274 ust. 2 pkt 2 UFP, nakładało obowiązek prowadzenia audytu wewnętrznego w uczelni. Do zakończenia czynności kontrolnych, tj. do 31 lipca 2020 r., w PWSZ w Legnicy nie zatrudniono audytora wewnętrznego ani usługodawcy, ponieważ uznano, że ustawodawca nie określił terminu, w jakim powinien zostać przeprowadzony audyt a obowiązek prowadzenia audytu wewnętrznego od 1 stycznia danego roku nie wynika z żadnego przepisu.

W pozostałych trzech uczelniach (PWSZ w Głogowie, KPSW w Jeleniej Górze i PWSZ w Wałbrzychu) nie zostały spełnione przesłanki do prowadzenia audytu wewnętrznego, określone w art. 274 ust. 2 pkt 2 UFP.

W odniesieniu do obszarów objętych kontrolą NIK, funkcjonujący w trzech uczelniach (PWSZ w Głogowie, KPSW w Jeleniej Górze i PWSZ w Legnicy) system kontroli zarządczej nie zapewniał realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem i terminowy. W głównej mierze nie zapewniono realnej oceny poziomu realizacji celów przyjętych w strategiach uczelni. Brakowało bieżącej analizy efektów kształcenia. Nie zapewniono zgodności prowadzonej działalności z przepisami prawa i procedurami wewnętrznymi w szczególności w odniesieniu do prowadzonej gospodarki finansowej, w tym planowania rzeczowo-finansowego oraz windykacji należności. Stwierdzone w toku kontroli stany nieprawidłowe, jak również brak uregulowań wewnętrznych w uczelniach w przedmiocie analizy ryzyka wskazują, że kontrola zarządcza nie odpowiadała założeniom wynikających z art. 68 ust. 2 pkt 1, 2 i 7 UFP. Zapewnienie adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej jest, w ocenie NIK, zgodnie z art. 69 ust. 1 pkt 3 UFP, zadaniem ciągłym kierownika jednostki sektora finansów publicznych, którym w analizowanych przypadkach jest Rektor.

5.2. Zapewnienie warunków kadrowych w celu realizacji kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów

Uczelnie zapewniły warunki kadrowe dla realizacji kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów. Otrzymywały też pozytywne oceny programowe jakości kształcenia dla oferowanych kierunków studiów. Niemniej w PWSZ w Legnicy, KPSW Jeleniej Górze i PWSZ w Głogowie nie weryfikowano w wymaganym stopniu spełnienia przez nauczycieli akademickich warunków dla zatrudnienia oraz błędnie określano wymagania wobec kadry dydaktycznej. Trzy uczelnie (PWSZ w Głogowie, PWSZ w Legnicy i PWSZ w Wałbrzychu) nie posiadały planów podnoszenia kwalifikacji a w KPSW Jeleniej Górze nie zagwarantowano transparentności procesu rekrutacyjnego na studia MBA Wymóg zapewnienia prowadzenia co najmniej 50% zajęć przez nauczycieli akademickich, zatrudnionych w uczelniach, jako podstawowym miejscu pracy, nie został spełniony tylko w PWSZ w Głogowie na jednym spośród oferowanych siedmiu kierunków studiów. Natomiast kadra nauczycieli akademickich KPSW w Jeleniej Górze w liczbie 25 osób (27% kadry dydaktycznej) nie została poddana okresowej ocenie.

Uczelnie na koniec 2019 r. zatrudniały łącznie 757 pracowników, w tym 250 pracowników nie będących nauczycielami akademickimi i 507 nauczycieli akademickich. W odniesieniu do stanu z końca roku 2017, liczba pracowników nie będących nauczycielami akademickimi oraz liczba nauczycieli akademickich nieznacznie wzrosła ogółem odpowiednio o 11 i pięć osób (czyli o 2,2% i o 2,0%).

Najwyższe zatrudnienie odnotowano w PWSZ w Legnicy, która zatrudniała na koniec 2019 r. 307 pracowników. Stanowiło to ponad 40% kadry zatrudnionej w skontrolowanych uczelniach zawodowych Dolnego Śląska. W następnej kolejności była PWSZ w Wałbrzychu z liczbą 173 zatrudnionych a w dalszej KPSW w Jeleniej Górze z liczbą 161 oraz PWSZ w Głogowie, w której zatrudniano 116 pracowników.

Liczba pracowników uczelni

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

W strukturze zatrudnienia dominowali nauczyciele akademicy. Ta grupa pracowników, w całym badanym okresie, stanowiła 67,0% ogółu zatrudnionych. Niemniej biorąc pod uwagę wewnętrzną strukturę zatrudnienia każdej uczelni z osobna, wysoki, w porównaniu do pozostałych, skontrolowanych uczelni, odsetek pracowników nierealizujących zadań dydaktycznych, odnotowano w KPSW w Jeleniej Górze. W liczbie 161 pracowników zatrudnionych w tej uczelni na koniec 2019 r. znajdowało się 67 pracowników niebędących nauczycielami akademickimi, co stanowiło 41,6% ogółu zatrudnionej kadry. W tym samym okresie w PWSZ w Głogowie odsetek ten wynosił 34,4% (40 pracowników niebędących nauczycielami akademickimi przy 116 ogółem zatrudnionych), w PWSZ w Legnicy – 32,9% (101 pracowników niebędących nauczycielami akademickimi przy 307 ogółem zatrudnionych) a w PWSZ w Wałbrzychu – 24,3% (42 pracowników niebędących nauczycielami akademickimi przy 173 ogółem zatrudnionych).

Na koniec 2019 r. na jednego nauczyciela akademickiego zatrudnionego w PWSZ w Jeleniej Górze przypadało 0,71 pracownika niebędącego nauczycielem akademickim. W pozostałych uczelniach wskaźnik ten wynosił 0,52 (w PWSZ w Głogowie) i 0,32 (w PWSZ w Wałbrzychu). Z powyższego wynika, że wskaźnik ten w KPSW w Jeleniej Górze był ponad dwukrotnie wyższy od wskaźnika uzyskanego przez PWSZ w Wałbrzychu. Nie przekraczał jednak wartości tego wskaźnika dla uczelni publicznych, gdzie w 2020 r. na jednego nauczyciela akademickiego przypadało 0,81 pracownika niebędącego nauczycielem akademickim.

Dodatkowe zajęcie zarobkowe

Na koniec 2019 r. dla 297 nauczycieli akademickich uczelnie były podstawowym miejscem pracy. Poziom ten pozostawał praktycznie niezmienny od końca 2017 r., kiedy liczba ta wynosiła 300. Tryb udzielania nauczycielom akademickim, dla których uczelnia jest podstawowym miejscem pracy, zgody na dodatkowe zatrudnienie w ramach stosunku pracy oraz tryb zawiadamiania uczelni o podjęciu działalności gospodarczej, określany był w regulacjach wewnętrznych poszczególnych uczelni. W badanym okresie ośmiu nauczycieli akademickich (po dwóch z każdej uczelni) wystąpiło o zgodę na dodatkowe zatrudnienie i zgody takie uzyskało. Wypełniono tym samym warunki określone dla takich sytuacji w art. 125 ust. 1 UPSWiN. Stwierdzono natomiast odstępstwa od obowiązującej w art. 125 ust. 7 normy prawnej ww. ustawy w PWSZ w Głogowie, gdzie dwóch nauczycieli akademickich, dla których uczelnia była podstawowym miejscem pracy, prowadziło działalność gospodarczą, przy czym takich informacji uczelni nie przedłożyli natomiast Uczelnia ich nie wyegzekwowała z powodu braku stosownego umocowania prawnego.

Wymagania wobec nauczycieli akademickich

Nie wszystkie uczelnie weryfikowały w wymaganym stopniu spełnienie przez nauczycieli akademickich określonych warunków zatrudnienia. W dwóch z nich (KPSW w Jeleniej Górze i PWSZ w Głogowie), z powodu niewłaściwej interpretacji obowiązujących przepisów, błędnie określono wymagania wobec kadry dydaktycznej a w kolejnej uczelni (PWSZ w Legnicy), z powodu „przeoczenia”, niewłaściwie weryfikowano spełnienie warunków dopuszczających zatrudnienie na stanowisku nauczyciela akademickiego.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

KPSW w Jeleniej Górze, prowadząc nabór na stanowisko profesora uczelni, w ogłoszeniu o konkursie, określiła wyższe od wskazanych w UPSWiN, wymagania wobec kandydatów. Zgodnie z art. 116 ust. 2 pkt 2 tej ustawy, profesorem uczelni mogła być osoba posiadająca co najmniej stopień doktora, natomiast uczelnia w swoich ogłoszeniach wskazywała wymóg posiadania tytułu doktora habilitowanego.

W PWSZ w Głogowie zaniżono wymogi wobec osoby ze stopniem naukowym doktora habilitowanego, ubiegającej się o zatrudnienie na stanowisku profesora uczelni i zrezygnowano z warunku wykazania się znaczącymi osiągnięciami, mimo że UPSWiN w art. 116 ust. 2 pkt 2 wymaga od osoby zatrudnionej na stanowisku profesora uczelni spełnienia tego warunku.

Spośród 33 pracowników PWSZ w Legnicy 13 z nich nie złożyło oświadczeń wymaganych zarówno art. 113 pkt 2 i 3 UPSWiN oraz art. 109 ust. 1 pkt 2 i pkt 4 PSW a dotyczących pełnej zdolności do czynności prawnych oraz o nie ukaraniu karą dyscyplinarną. Braki wynikały – jak wyjaśniano – z „przeoczenia” i zostały usunięte jeszcze w trakcie kontroli NIK.

Badanie próby 30 kierunków studiów wykazało, że przestrzegano wymogu prowadzenia co najmniej 50% zajęć przez nauczycieli akademickich, zatrudnionych w uczelniach jako podstawowym miejscu pracy. Zachowana została tym samym zasada, o której mowa w art. 73 ust. 2 pkt 1 UPSWiN. Wymóg ten nie został zrealizowany jedynie w PWSZ w Głogowie na jednym spośród siedmiu kierunków studiów, prowadzonych w latach akademickich 2018/2019 i 2019/2020. Naruszenie UPSWiN tłumaczono dużym zróżnicowaniem przedmiotów w programie studiów, wymagającym bardzo wąskich kompetencji, które szczegółowo wskazano w standardach kształcenia dla tego kierunku.

Uczelnie ustaliły wewnętrzne zasady realizacji obowiązku oceny okresowej nauczycieli akademickich, wynikającego z art. 128 ust. 2 UPSWiN, dotyczącej realizacji przez nich obowiązków określonych w art. 115 UPSWiN. W ramach dokonanych ocen nie wystąpiły oceny negatywne. Realizacja tego obowiązku nie przebiegała jednak w pełni prawidłowo, ponieważ w KPSW w Jeleniej Górze aż 25 spośród 94 nauczycieli akademickich zatrudnionych w uczelni, z powodu zaniedbania, nie zostało poddanych ocenie okresowej. Uczelnia nie dysponowała tym samym wiedzą o sposobie wykonywania przez tych nauczycieli obowiązków kształcenia i wychowania studentów, a także o stanie realizacji przez nich obowiązku uczestniczenia w pracach organizacyjnych na rzecz uczelni oraz podnoszenia kompetencji zawodowych.

W trzech uczelniach (PWSZ w Głogowie, PWSZ w Legnicy i PWSZ w Wałbrzychu) nie opracowano planów podnoszenia kwalifikacji przez pracowników. U przyczyn leżał brak formalnego wymogu oraz różnorodność potrzeb wynikających z wąskiej specjalizacji kadry dydaktycznej. Działalność ta była w zasadzie podejmowana doraźnie, mimo że zgodnie z art. 11 ust. 1 pkt 5 UPSWiN, do podstawowych zadań uczelni należy kształcenie i promowanie kadr uczelni a w świetle art. 115 ust. 2 UPSWiN nauczyciel akademicki obowiązany jest do uczestniczenia w pracach organizacyjnych na rzecz uczelni oraz stałego podnoszenia kompetencji zawodowych.

Wypełnienie warunku co najmniej 50% godzin zajęć prowadzonych przez nauczycieli akademickich w uczelni jako podstawowym miejscu pracy

Okresowe oceny nauczycieli akademickich

Plany podnoszenia kwalifikacji przez nauczycieli akademickich

Zastrzeżenia NIK budziło skierowanie pracowników KPSW w Jeleniej Górze na studia MBA, dedykowane kadrcze menedżerskiej, funkcjonującej w otoczeniu biznesowym. Uczelnia sfinansowała udział trzech osób, tj. Kanclerza, kierownika Działu Nauczania i Spraw Studenckich oraz starszego specjalisty ds. kadrowych, w studiach MBA, w łącznej kwocie 73,5 tys. zł. Z powodu niewłaściwego przygotowania i przeprowadzenia procesu rekrutacyjnego nie zagwarantowano jego transparentności co doprowadziło do wystąpienia ryzyka dowolności i arbitralności oceny wniosków przez komisję rekrutacyjną.

Oceny programowe jakości kształcenia

W badanym okresie uczelnie uzyskały pozytywne oceny programowe jakości kształcenia w ramach oferowanych kierunków. PKA wydała w sumie osiem pozytywnych ocen programowych, w tym dla trzech kierunków kształcenia w PWSZ w Głogowie, czterech kierunków kształcenia w Legnicy oraz jednego kierunku kształcenia w Wałbrzychu. KPSW w Jeleniej Górze uzyskała w badanym okresie tylko jedną ocenę programową jakości kształcenia i była to ocena negatywna dla projektowanego kierunku ratownictwo medyczne, którego ostatecznie nie uruchomiono. Dwie uczelnie (PWSZ w Głogowie oraz PWSZ w Legnicy) uzyskały również akredytację od Ministra Zdrowia dla kierunku pielęgniarstwo.

5.3. Zapewnienie bazy naukowo-dydaktycznej dla kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów

Baza naukowo-dydaktyczna, którą dysponowały uczelnie dawała możliwość kształcenia na oferowanych kierunkach studiów. Nie została jednak dostosowana do wymagań obowiązujących przepisów prawa. W PWSZ w Głogowie i KPSW w Jeleniej Górze – w wyniku zleconej przez NIK kontroli – inspektorzy nadzoru budowlanego stwierdzili nieprawidłowości w gospodarowaniu nieruchomościami. W aspekcie zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy i kształcenia, stwierdzone nieprawidłowości w KPSW w Jeleniej Górze, PWSZ w Głogowie oraz w PWSZ w Wałbrzychu dotyczyły głównie niewyposażenia pomieszczeń dydaktycznych w apteczki do udzielania pierwszej pomocy i niezapewnienia warunków do bezpiecznego korzystania z substancji i mieszanin niebezpiecznych. Nie zagwarantowano także wymaganych warunków kształcenia obejmujących dostęp do literatury. W KPSW w Jeleniej Górze, PWSZ w Legnicy oraz PWSZ w Głogowie spośród 306 wymaganych przez uczelnię pozycji literatury objętych badaniem, 104 nie zostały udostępnione studentom.

Liczba przyjętych studentów

Liczba przyjętych studentów ogółem w uczelniach zawodowych malała w każdym kolejnym roku akademickim objętym kontrolą i wynosiła odpowiednio: w roku akademickim 2017/2018 – 2326 osób, w tym 823 studentów kształcących się na studiach niestacjonarnych, tj. 35,4% łącznej liczby przyjętych studentów; w roku 2018/2019 – 2225 osób, w tym 744 studentów na studiach niestacjonarnych, tj. 33,4% łącznej liczby przyjętych studentów; a w roku akademickim 2019/2020 – 2086 osób, w tym 498 na studiach niestacjonarnych, tj. 23,9% łącznej liczby przyjętych studentów.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Infografika nr 2

Zestawienie liczby przyjętych studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych w latach akademickich 2017/2018–2019/2020

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

W roku akademickim 2018/2019 zaprzestano przyjęć na studia niestacjonarne w KPSW w Jeleniej Górze a roku akademickim 2019/2020 również w PWSZ w Głogowie. Wynikało to z braku kandydatów do kształcenia w tej formie studiów.

W roku akademickim 2019/2020 w porównaniu do roku akademickiego 2017/2018, najmniejszy, proporcjonalny spadek liczby przyjętych studentów, bo na poziomie 0,5%, odnotowano w PWSZ w Legnicy, gdzie w roku akademickim 2017/2018 liczba ta wynosiła 1064 przyjętych studentów, natomiast w roku akademickim 2019/2020 – 1058 i w PWSZ w Głogowie, gdzie w roku akademickim 2017/2018 przyjęto 311 studentów a w roku 2019/2020 – 302 (spadek o 3,0%). Największy spadek nastąpił natomiast w PWSZ w Wałbrzychu, gdzie w roku akademickim 2017/2018 liczba przyjętych studentów wyniosła 577, by w roku akademickim 2019/2020 zmniejszy się do 399 (tj. o 31,0%). KPSW w Jeleniej Górze w analogicznym okresie odnotowała spadek z 374 do 327 studentów (o 13,0%).

Tendencję tę tłumaczono w szczególności niżem demograficznym. Niemniej jednak tak duża rozpiętość w poziomach spadku liczby studentów w PWSZ w Legnicy i PWSZ w Wałbrzychu świadczy również o bardzo różnym poziomie atrakcyjności oferowanego kształcenia.

Liczba studentów ogółem kształcących się w uczelniach zawodowych również malała w każdym kolejnym roku akademickim objętym kontrolą i wynosiła odpowiednio: w roku akademickim 2017/2018 – 5708

Liczba kształconych studentów

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

osób, w tym 1820 studentów kształcących się na studiach niestacjonarnych (31,9% łącznej liczby studentów), w roku 2018/2019 – 5439 osób, w tym 1858 studentów na studiach niestacjonarnych (34,2%) a w roku akademickim 2019/2020 – 4942 osoby, w tym 1532 studentów na studiach niestacjonarnych (31,0%).

Zgodnie z art. 63 ust. 3 UPSWiN w skontrolowanych uczelniach liczba studentów studiujących na studiach stacjonarnych nie była mniejsza od liczby studentów studiujących na studiach niestacjonarnych.

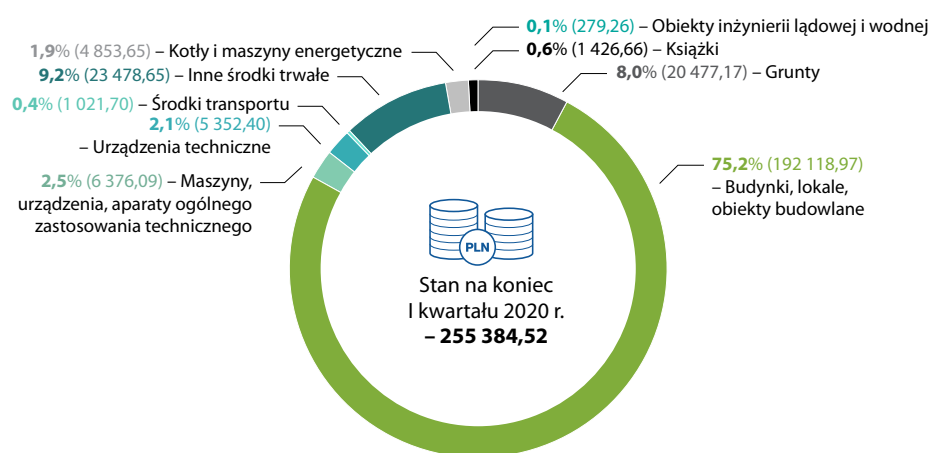
W roku akademickim 2017/2018 uczelnie ukończyło łącznie 1437 absolwentów (w tym 442 absolwentów studiów niestacjonarnych) a w kolejnym roku akademickim 1463 absolwentów (w tym 500 absolwentów studiów niestacjonarnych)¹². Stanowiło to odpowiednio 55,2% i 58,4% liczby słuchaczy z dnia rozpoczęcia studiów.

Utrzymanie obiektów budowlanych

W strukturze wartości środków trwałych największy udział miały budynki, lokale i obiekty budowlane, których wartość na koniec I kwartału 2020 r. wynosiła 192 118,97 tys. zł i była wyższa od wartości z końca 2017 r. o 4253,3 tys. zł oraz stanowiła 75,2% wartości ogółem środków trwałych uczelni, która wynosiła 255 384,52 tys. zł.

Infografika nr 3

Zestawienie wartości środków trwałych posiadanych przez uczelnie wg stanu na I kwartał 2020 r.

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

W wyniku przeprowadzonej kontroli utrzymania budynków, lokali i obiektów budowlanych w należyтым stanie technicznym i estetycznym oraz użytkowania zgodnie z przeznaczeniem (art. 61 pkt 1 ustawy *Prawo budowlane*), a także sprawdzenia, czy poddawane były okresowym przeglądom (art. 62 ust. 1 pkt 1 ppkt a), b), c) oraz pkt 2 ustawy *Prawo budowlane*), stwierdzono, że w jednej uczelni (KPSW w Jeleniej Górze), z powodu „przeoczenia” siedem z ośmiu obiektów budowlanych nieużytkowanych i wyłączonych z eksploatacji nie było poddawanych okresowym przeglądom. W dwóch uczelniach stwierdzono nieprawidłowości, które wynikały z błędnej interpretacji obowiązujących przepisów

¹² Ze względu na trwający proces uzyskania tytułu zawodowego przez studentów w roku akademickim 2019/2020 odstąpiono od prezentacji danych w tym zakresie za ten rok.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

i polegały na prowadzeniu ksiąg obiektów budowlanych w sposób nieprawidłowy, niezgodnie z § 2 rozporządzenia w sprawie KOB. Nieprawidłowości dotyczyły dwóch z czterech obiektów budowlanych PWSZ w Głogowie oraz trzech z 24 obiektów KPSW w Jeleniej Górze.

Przykład

Przeprowadzona kontrola obiektów znajdujących się w zarządzie **KPSW w Jeleniej Górze** wykazała, że:

a) książki obiektów nie we wszystkich aspektach prowadzone były prawidłowo. PINB¹³ zwrócił uwagę na konieczność: (1) rzetelnego, prawidłowego i chronologicznego wpisywania w odpowiednie tablice kontroli rocznych i pięcioletnich, (2) czytelnego zaznaczenia na mapach sytuacyjnych granic nieruchomości i miejsca przyłączenia obiektu do sieci uzbrojenia terenu wraz z oznaczeniem armatury lub urządzeń przeznaczonych do odcięcia obiektu do tych sieci, (3) uzupełnienia bądź zweryfikowania poprawności zamieszczania informacji w książkach kontroli;

b) obiekty nieużytkowane i wyłączone z eksploatacji nie były podawane okresowym kontrolom w trybie art. 62 ustawy *Prawo budowlane*, za wyjątkiem obiektu Rektoratu przy ul. Zamojskiego 7, który poddano częściowej kontroli przez osobę upoważnioną.

W dniu 21 lipca 2020 r. Zastępca Kanclerza przedłożyła kontrolerom NIK protokoły przeglądów obiektów nieużytkowanych przez KPSW w Jeleniej Górze przeprowadzonych w trybie art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy *Prawo budowlane*.

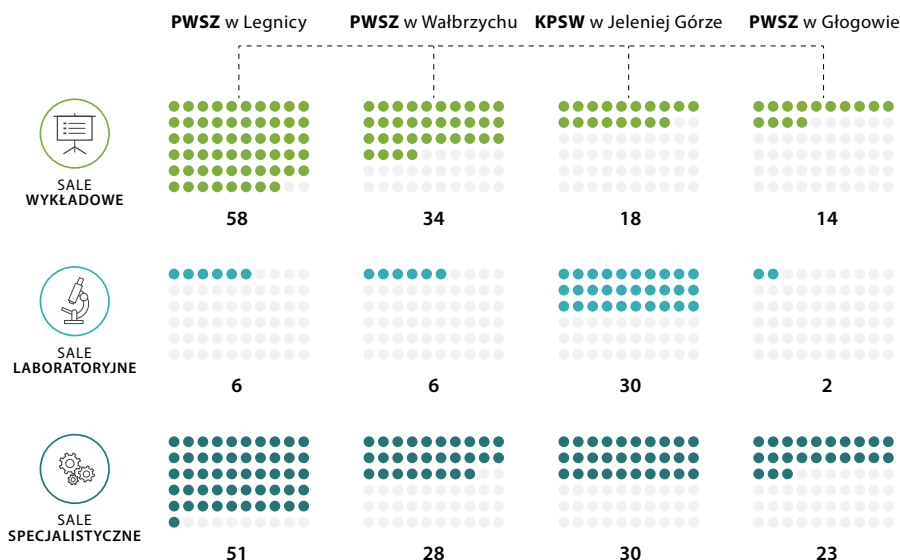
Wielkość bazy naukowo-dydaktycznej w skontrolowanych uczelniach była dostosowana do potrzeb kształcenia wynikających z programów nauczania oraz wymaganych standardów kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów.

Dostosowanie bazy naukowo-dydaktycznej do potrzeb kształcenia

Uczelnie dysponowały ogółem 300 pomieszczeniami dydaktycznymi, w tym 124 salami wykładowymi, 44 salami laboratoryjnymi i 132 pracowniami specjalistycznymi.

Infografika nr 4

Liczba poszczególnych pomieszczeń dydaktycznych posiadanych przez uczelnie

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

¹³ Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego dla miasta Jelenia Góra.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

W przypadku braku niezbędnych pomieszczeń służących realizacji zajęć dydaktycznych, uczelnie sporadycznie wynajmowały, odpłatnie od podmiotów zewnętrznych, obiekty sportowe (zajęcia wychowania fizycznego) – PWSZ w Legnicy i PWSZ w Głogowie, oraz specjalistyczną pracownię dla potrzeb kształcenia na kierunku dietetyka – KPSW w Jeleniej Górze.

Zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy

W trzech na cztery skontrolowane uczelnie, z powodu zaniedbania (KPSW w Jeleniej Górze) oraz błędnej interpretacji obowiązujących przepisów (PWSZ w Głogowie i PWSZ w Wałbrzychu) nie zapewniono w pełni bezpiecznych i higienicznych warunków pracy i kształcenia. Pomieszczenia dydaktyczne nie zostały wyposażone w apteczki zaopatrzone w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy wraz z instrukcją o zasadach udzielania tej pomocy. Spośród 99 pomieszczeń dydaktycznych poddanych badaniu braki dotyczyły 70 pomieszczeń, z tego wszystkich (czterech) poddanych oględzinom w PWSZ w Głogowie, 39 z 68 pomieszczeń PWSZ w Wałbrzychu oraz 27 na 27 w KPSW w Jeleniej Górze. Nie wypełniono tym samym wymogów zawartych w § 6 pkt 5 rozporządzenia w sprawie BHP. Braki, które wystąpiły w PWSZ w Głogowie zostały uzupełnione jeszcze w trakcie kontroli NIK.

W jednej uczelni (KPSW w Jeleniej Górze) pomieszczenia, do których dostęp osobom nieuprawnionym był wzbroniony, z powodu „przeoczenia”, nie były oznaczone i zabezpieczone, co leżało w sprzeczności z § 6 pkt 1 rozporządzenia w sprawie BHP.

W dwóch uczelniach, z tej samej przyczyny, nie respektowano zasad określonych § 7 pkt 6 rozporządzenia w sprawie BHP lub regulacjach wewnętrznych, dotyczących warunków korzystania z substancji i mieszanin niebezpiecznych. W KPSW w Jeleniej Górze nie udostępniono prowadzącym zajęcia z wykorzystaniem substancji niebezpiecznych i mieszanin niebezpiecznych, kart charakterystyk tych substancji i mieszanin, w konsekwencji czego studenci nie byli zapoznawani z tymi dokumentami. W PWSZ w Głogowie natomiast dokumentacja dotycząca zapoznania grup zajęciowych studentów kierunków pielęgniarstwo, automatyka i robotyka oraz metalurgia z regulaminem pracowni chemii/biochemii oraz kierunku metalurgia, z kartami charakterystyk substancji niebezpiecznych, została sporządzona nierzetelnie, niezgodnie z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi.

Ponadto w KPSW w Jeleniej Górze, z powodu zaniedbania, stan jednego z pomieszczeń podziemia (piwnicy) budynku nr 11 wymagał zabezpieczenia i zachowania szczególnej ostrożności w jego wnętrzu (na posadzce pomieszczenia leżał gruz oraz tynk – ze ścian i sufitu – cegły, połamane krzesła i stare drzwi). W konsekwencji, w ocenie kontrolerów NIK, zaszła konieczność powiadomienia kierownika jednostki kontrolowanej o stwierdzeniu bezpośredniego niebezpieczeństwa. Ostatecznie pomieszczenie zostało zabezpieczone a pracownik odpowiedzialny za nadzór nad pracami został ukarany karą porządkową upomnienia.

Udostępnianie i najem bazy naukowo-dydaktycznej

W związku m.in. z malejącą liczbą studentów uczelnie posiadały obiekty i pomieszczenia, których nie wykorzystywano do bieżących potrzeb. W takich okolicznościach były one udostępniane podmiotom zewnętrznym. W badanym okresie obowiązywało łącznie 270 umów dotyczących

udostępnienia obiektów uczelni podmiotom zewnętrznym (umowy najmu, dzierżawy, o współpracy) a uzyskane przychody z tego tytułu wyniosły 2565,8 tys. zł.

Uczelnie także wynajmowały od innych podmiotów obiekty (pomieszczenia) na cele prowadzonej działalności dydaktycznej a proces ten przebiegał na ogół prawidłowo. Tylko PWSZ w Legnicy w przypadku dwóch z sześciu zbadanych umów, w ramach płatności za dwie faktury sprzedaży, uregulowała zobowiązania z opóźnieniem trzy i czterodniowym, jednakże nie przyniosło to skutku w postaci konieczności uregulowania kar za nieterminowe płatności.

Biblioteki trzech uczelni nie posiadały wymaganych dla kształcenia na prowadzonych kierunkach studiów, pozycji literatury określonych w sylabusach. Badanie przeprowadzone na próbie sylabusów dla czterech kierunków w każdej uczelni wykazało, że spośród 306 zbadanych pozycji 104 nie zostały udostępnione studentom, z czego największy odsetek braków wystąpił w KPSW w Jeleniej Górze (brak 89 spośród 178 zbadanych pozycji). PWSZ w Legnicy nie posiadała ośmiu z 40 a PWSZ w Głogowie – siedmiu z 40 pozycji literatury obowiązkowej, przeznaczonej dla łącznie czterech kierunków studiów. Przyczyną był brak wymaganej staranności w opracowaniu oraz systematyczności w aktualizowaniu sylabusów. W rezultacie, wynikający z art. 49 ust. 1 UPSWiN, wymóg zapewnienia przez uczelnie warunków, w tym infrastruktury, niezbędnych do realizacji zadań, o których mowa w art. 11 tej ustawy, nie został spełniony.

Zbiory biblioteczne

5.4. Gospodarowanie posiadanym majątkiem oraz środkami finansowymi

Działania uczelni służące zapewnieniu optymalnego gospodarowania posiadanym majątkiem oraz środkami finansowymi nie były wystarczające. Gospodarka uczelni prowadzona była na podstawie planów rzeczowo-finansowych z tym, że w trzech uczelniach (PWSZ w Głogowie, KPSW w Jeleniej Górze i PWSZ w Legnicy) plany te nie były na bieżąco aktualizowane. Uczelnie na ogół prawidłowo wykorzystywały otrzymane, w ramach dotacji i subwencji, środki finansowe. Odstępstwa stwierdzono w KPSW w Jeleniej Górze i PWSZ w Głogowie, w których środki funduszu wsparcia osób niepełnosprawnych zostały wydatkowane niezgodnie z przeznaczeniem. Jakkolwiek uczelnie uzyskiwały dodatnie wyniki finansowe prowadzonej działalności, to działania na rzecz ograniczenia ryzyka wystąpienia zaległości w należnościach nie były wystarczające a aktywność w ich windykacji była ograniczona. W obszarze planowanych do realizacji zadań inwestycyjnych w PWSZ w Legnicy i KPSW w Jeleniej Górze stwierdzono nienależyte zabezpieczenie interesów prawnych uczelni. Dotyczyło to dwóch zadań inwestycyjnych o planowanej wartości ogółem 191 062,3 tys. zł, na które przeznaczono 5739,1 tys. zł i które zostały przyjęte do realizacji mimo braku zapewnienia środków finansowych na ich realizację oraz w oparciu o niewiążące deklaracje potencjalnych partnerów projektów.

Planowanie przychodów i kosztów

W dwóch uczelniach, z powodu nieprawidłowej interpretacji obowiązujących przepisów, planowanie przychodów nie było prawidłowe. Zwiększenie subwencji w 2019 r. o kwotę 251,0 tys. zł w PWSZ w Głogowie i o kwotę 400,0 tys. zł w KPSW w Jeleniej Górze nie zostało dokonane w planie rzeczowo-finansowym z chwilą otrzymania ostatecznych danych. Mimo że stosowne komunikaty Ministra uczelnie otrzymały w styczniu 2020 r. a środki z tego tytułu jeszcze w grudniu 2019 r., to w PWSZ w Głogowie korekta planu została dokonana w czerwcu 2020 r. W KPSW w Jeleniej Górze czynność ta została dokonana dopiero w sierpniu 2020 r., co było działaniem niecelowym, bowiem nastąpiło po upływie terminu na złożenie sprawozdania z wykonania planu rzeczowo-finansowego.

Z tej samej przyczyny w KPSW w Jeleniej Górze w 2018 r. i 2019 r. oraz w PWSZ w Legnicy w 2018 r., po stronie kosztów wystąpiły zmiany w wysokości ich wykonania (zwiększenia), które nie zostały uwzględnione w planach rzeczowo-finansowych.

Zaniedbania w planowaniu rzeczowo-finansowym przychodów i kosztów stanowiły naruszenie art. 52 ust. 2 pkt 2 i ust. 3 UFP, zgodnie z którym zmiany przychodów i kosztów wymagają dokonania zmian w rocznym planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych oraz art. 408 ust. 1 UPSWiN, stosownie do którego uczelnia publiczna prowadzi samodzielną gospodarkę finansową na podstawie planu rzeczowo-finansowego, zgodnie z przepisami o finansach publicznych.

Dotacje i subwencje

Wysokości otrzymanych przez uczelnie kwot dotacji (w 2018 r.) i subwencji z przeznaczeniem na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego (w 2019 r.) wyniosła ogółem dla wszystkich uczelni odpowiednio 61 506,7 tys. zł i 69 096,5 tys. zł. W 2018 r. i w 2019 r., w ramach dotacji podmiotowej uczelnie uzyskały środki na pomoc materialną dla studentów (świadczenia dla studentów) w wysokości 8346,6 tys. zł oraz 6701,6 tys. zł a na wsparcie studentów z niepełnosprawnością odpowiednio kwotę 319,1 tys. zł oraz 348,2 tys. zł. Uczelnie na ogół prawidłowo wydatkowały otrzymane środki finansowe. Nieprawidłowości, które wynikały z błędnej interpretacji obowiązujących przepisów UPSWiN, stwierdzono w ramach korzystania z funduszu wsparcia osób niepełnosprawnych w PWSZ w Głogowie i KPSW w Jeleniej Górze. Dotyczyło to odpowiednio, bezprawnego zakupu w 2019 r. książek do biblioteki za kwotę 11,1 tys. zł oraz pięciu laptopów z torbami o łącznej wartości 26,8 tys. zł. W powyższych przypadkach wydatkowane środki niezgodnie z przeznaczeniem, stosownie do art. 415 ust. 3 UPSWiN, podlegają zwrotowi do funduszu ze środków finansowych uczelni innych niż pochodzące z subwencji lub dotacji z budżetu państwa.

Publiczne uczelnie zawodowe Dolnego Śląska brały aktywny udział w pozyskiwaniu wsparcia finansowego na doskonalenie jakości kształcenia, tj. w ramach DID. W 2019 r. jedną z najwyższych kwot w ramach tego przedsięwzięcia Minister przekazał do województwa dolnośląskiego. Trzy uczelnie otrzymały dodatkowo po 1000,0 tys. zł (KPSW w Jeleniej Górze, PWSZ w Legnicy i PWSZ w Wałbrzychu). Z kolei w roku 2020 dodatkowe wsparcie przyznano PWSZ w Głogowie i PWSZ w Legnicy. Otrzymane z tego tytułu środki finansowe zostały wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem, według planów realizacji zadań, stanowiących załączniki do zawartych umów oraz na poprawę jakości kształcenia.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Wysokość opłat za usługi edukacyjne, w tym opłaty za studia niestacjonarne czy powtarzanie przedmiotu, uczelnie ustalały w oparciu o analizę historycznych kosztów kształcenia na danym kierunku.

Koszty kształcenia

W uczelniach brak było jednolitej metody szacowania jednostkowych kosztów kształcenia studentów na poszczególnych kierunkach studiów. Stosowano różne modele liczenia tych kosztów stąd też ich porównywanie ze sobą nie jest w pełni miarodajne. W PWSZ w Głogowie wykorzystywano metodologię kalkulacji kosztów kształcenia dla poszczególnych kierunków, opracowaną przez eksperta ds. zarządzania kosztami kształcenia a w PWSZ w Legnicy z użyciem programu komputerowego. Wyliczeń dokonywano za rok obrotowy lub za rok akademicki.

Dobre praktyki

W PWSZ w Legnicy wyliczenia oparto na metodzie rachunku kosztów działań z użyciem kalkulatora obliczania kosztów kształcenia pn. „Kalkulacja i Analiza Kosztów Kształcenia” – KiAKK.

W jednej z czterech skontrolowanych uczelni (KPSW w Jeleniej Górze), z powodu „przeoczenia”, nie zasięgnięto opinii samorządu studenckiego przy ustalaniu opłat za usługi edukacyjne. Nie spełniono tym samym wymogu, określonego w art. 80 ust. 2 UPSWiN. W tej samej uczelni stwierdzono, że akt prawa wewnętrznego odnoszący się do zasad pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne nie był spójny z UPSWiN, ponieważ przewidywał, że warunki odpłatności za studia oraz usługi edukacyjne, określa umowa zawarta w formie pisemnej między uczelnią, reprezentowaną przez rektora i studentem albo słuchaczem, podczas gdy od roku akademickiego 2019/2020 przepisy UPSWiN zniosły obowiązek zawierania umów ze studentami a interes studentów zabezpieczać ma klauzula ustawowa, która zabrania podnoszenia opłat przez cały cykl kształcenia (art. 80 ust. 3 UPSWiN).

W latach 2018 i 2019 uczelnie uzyskały dodatnie wyniki finansowe a wypracowany zysk był przekazywany, zgodnie z art. 409 ust. 3 UPSWiN na fundusz zasadniczy uczelni. Badania sprawozdań finansowych przeprowadzone przez audytorów nie wykazały zagrożenia dla funkcjonowania uczelni. Natomiast w jednej uczelni (KPSW w Jeleniej Górze), poprzez przyjęty niewłaściwy sposób ewidencjonowania w księgach rachunkowych niewykorzystanej części dotacji na zadania związane ze wsparciem osób niepełnosprawnych w procesie kształcenia, zawyżono dodatni wynik finansowy o 14,4 tys. zł.

Przeznaczenie
wypracowanego zysku

Zobowiązania uczelni ogółem wyniosły łącznie na koniec 2018 r. i 2019 r. odpowiednio 7900,4 tys. zł oraz 7661,5 tys. zł a według stanu na koniec I kwartału 2020 r. – 8391,6 tys. zł. Uczelnie nie posiadały zobowiązań wymagalnych.

Zobowiązania
i należności uczelni

Należności uczelni według stanu na koniec 2018 r. i 2019 r. wynosiły odpowiednio 4341,8 tys. zł i 7981,6 tys. zł a na koniec I kwartału 2020 r. 14 526,0 tys. zł. Zaległości w należnościach uczelni wynikały z tytułu opłat dydaktycznych oraz dostaw i usług i na koniec I kwartału 2020 r. wyniosły łącznie 635,7 tys. zł. Najwyższa kwota zaległości wystąpiła w należnościach

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

PWSZ w Legnicy, tj. 284,1 tys. zł oraz w KPSW w Jeleniej Górze w wysokości 248,0 tys. zł. W PWSZ w Wałbrzychu było to 79,0 tys. zł a w PWSZ w Głogowie 24,6 tys. zł.

We wszystkich skontrolowanych uczelniach działania dotyczące ograniczenia ryzyka wystąpienia zaległości w należnościach nie były wystarczające a aktywność w ich windykacji była ograniczona. W skrajnych przypadkach czynności windykacyjne były podejmowane z opóźnieniem aż 25 miesięcy a ustalona w toku kontroli NIK wysokość odsetek od nieterminowych płatności wyniosła 5,8 tys. zł. Wynikało to w szczególności z braku w uczelniach procedur windykacji należności od dłużników oraz właściwego mechanizmu kontroli.

Ponadto w dwóch uczelniach (KPSW w Jeleniej Górze oraz PWSZ w Głogowie), z powodu niewłaściwej interpretacji obowiązujących przepisów oraz nierespektowania regulacji wewnętrznych, odsetki od należności z tytułu opłat od studentów ujmowane były w księgach w terminie zapłaty zaległości, zamiast zgodnie z ustawą o rachunkowości, co najmniej na dzień bilansowy lub też z uwzględnieniem Polityki rachunkowości uczelni – raz na kwartał (przy czym kwartalny sposób rozliczania i ewidencjonowania odsetek zakładano jedynie w PWSZ w Głogowie).

Zaniedbania stanowiły naruszenie jednej z podstawowych zasad gospodarowania środkami publicznymi, wyrażonej w art. 42 ust. 5 UFP, zgodnie z którą uczelnie obowiązane są do ustalania przypadających im należności pieniężnych, w tym mających charakter cywilnoprawny, oraz terminowego podejmowania w stosunku do zobowiązanych czynności zmierzających do wykonania zobowiązania.

Zadania i zakupy inwestycyjne

W wyniku badania przeprowadzonego na próbie 11 zadań inwestycyjnych, na które wydatkowano kwotę 20 695,0 tys. zł, nieprawidłowości ujawniono w ramach dwóch zadań, realizowanych przez PWSZ w Legnicy oraz jednego – przez KPSW Jeleniej Górze.

W PWSZ w Legnicy podjęto działania zmierzające do realizacji inwestycji polegającej na budowie Centrum Widowiskowo-Sportowego o wartości 174 090,9 tys. zł, mimo że jej zakres w sposób znaczący wykraczał poza działalność statutową uczelni. Przewidywano powstanie hali widowiskowo-sportowej z widownią na 3552 miejsca, przeznaczonej na organizację rozgrywek sportowych na poziomie europejskim. Inwestycja ta, w takim zakresie, w jakim została zaplanowana, stanowiła obiekt użyteczności publicznej, zaspokajający nie tyle potrzeby uczelni, co lokalnej społeczności – miasta Legnicy a nawet całego regionu. Działanie uczelni, które wynikały w szczególności z nieprawidłowej oceny możliwości finansowania inwestycji oraz realnych potrzeb studentów, skutkowały niecelowym wydatkowaniem kwoty 5170,9 tys. zł.

W tej samej uczelni, w ramach inwestycji kompleksowej termomodernizacji budynków A, C, E, wysokość poniesionych wydatków w kwocie 3182,1 tys. zł¹⁴ w 2019 r. przekroczyła o 8,8 tys. zł poziom ustalony w planie

¹⁴ Za kwotę 14 366,4 tys. zł.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

rzeczowo-finansowym. Wynikało to w szczególności z błędnego ewidencjonowania w księgach rachunkowych i było niezgodne z zasadami ponoszenia wydatków publicznych, zawartych w art. 44 ust. 1 pkt 3 UFP, w świetle którego wydatki publiczne mogą być ponoszone na cele i w wysokościach ustalonych w planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych.

KPSW w Jeleniej Górze nie sformalizowała warunków współpracy, przez co nienależycie zabezpieczyła interes prawny uczelni w związku z planowaną wspólnie z miastem Jelenia Góra (partnerem projektu) inwestycją pn. *Centrum Integracji Społecznej*¹⁵. W rezultacie KPSW w Jeleniej Górze nie zrealizowała inwestycji a od partnera nie mogła żądać rekompensaty za odstąpienie od projektu, mimo że na aktualizację posiadanej dokumentacji projektowo-kosztorysowej oraz przygotowanie wniosku o dofinansowanie projektu, wydatkowała 76,0 tys. zł.

Badanie prawidłowości realizacji zakupów inwestycyjnych, które przeprowadzono na próbie 12 zakupów inwestycyjnych o wartości 1244,6 tys. zł wykazało, że zostały prawidłowo wykorzystane w działalności uczelni i służyły poprawie warunków i jakości kształcenia.

¹⁵ Za kwotę 16 971,4 tys. zł.

6. ZAŁĄCZNIKI

6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe

Cel główny kontroli Celem głównym kontroli było udzielenie odpowiedzi na pytanie: czy oferta edukacyjna państwowych wyższych szkół zawodowych jest dostosowana do wymogów współczesnego rynku pracy?

Cele szczegółowe kontroli Założono, że badania kontrolne umożliwią udzielenie odpowiedzi na następujące pytania szczegółowe:

1. Czy działalność PWSZ została dostosowana do wymogów obowiązujących uregulowań prawnych i organizacyjnych w kontekście zachodzących zmian współczesnego rynku pracy?
2. Czy zapewniono warunki kadrowe dla realizacji kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów?
3. Czy baza naukowo-dydaktyczna była dostosowana do realizacji kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów?
4. Czy optymalnie gospodarowano posiadanym majątkiem i środkami finansowymi?

Zakres podmiotowy kontroli Kontrolą objęto cztery publiczne uczelnie zawodowe z województwa dolnośląskiego.

Ze względu na lokalny charakter kontroli doboru jednostek dokonano w sposób celowy. Do kontroli zostały wskazane wszystkie publiczne uczelnie zawodowe funkcjonujące na terenie województwa dolnośląskiego.

Kryteria kontroli Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o NIK, z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 1 tej ustawy, tj. pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności.

Okres objęty kontrolą Kontrolą objęto lata 2018–2020 (do 30 września). Badania bezpośrednie dotyczyły działań wcześniejszych, których skutki miały wpływ na realizację zadań w okresie objętym kontrolą. Czynności kontrolne przeprowadzono w okresie od 8 maja 2020 r. do 30 września 2020 r.

Działania na podstawie art. 29 ustawy o NIK W związku z postępowaniem kontrolnym, działając na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK, uzyskano informacje od:

[1] Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego na temat zidentyfikowanych w toku kontroli trudności i rozbieżności interpretacyjnych zapisów UPSWiN;

[2] Przewodniczącego Konferencji Rektorów Publicznych Uczelni Zawodowych w sprawie stopnia zawansowania opracowania i wdrożenia modelu kształcenia kadr w publicznych uczelniach zawodowych na potrzeby spółek grupy kapitałowej ARP S.A. i podmiotów działających w specjalnych strefach ekonomicznych;

[3] Prezesa Zarządu ARP S.A. na temat stopnia zawansowania opracowania i wdrożenia modelu kształcenia kadr w publicznych uczelniach zawodowych na potrzeby spółek grupy kapitałowej ARP S.A. i podmiotów działających w specjalnych strefach ekonomicznych;

[4] właściwych terytorialnie powiatowych urzędów pracy na temat zawodów deficytowych i nadmiarowych w latach 2018–2020, występujących na terenie powiatów, w których funkcjonują objęte kontrolą uczelnie.

ZAŁĄCZNIKI

Ponadto zwrócono się do 39 największych przedsiębiorców Dolnego Śląska z prośbą o wypełnienie ankiety, mając na celu uzyskanie opinii o:

- współpracy z absolwentami publicznych uczelni zawodowych, działających na terenie województwa dolnośląskiego;
- poziomie zadowolenia z ich zatrudnienia

oraz poznanie punktu widzenia dotyczącego oferty edukacyjnej tych uczelni i preferencji przedsiębiorców.

W toku kontroli, na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o NIK, właściwym powiatowym inspektorom nadzoru budowlanego dla czterech objętych kontrolą uczelni, zlecono przeprowadzenie kontroli utrzymania w należytym stanie technicznym i estetycznym obiektów budowlanych oraz użytkowania zgodnie z przeznaczeniem (art. 61 pkt 1 ustawy *Prawo budowlane*), a także czy poddawane były okresowym przeglądom (art. 62 ust. 1 pkt 1 ppkt a), b), c) oraz pkt 2 ustawy *Prawo budowlane*).

Działania na podstawie art. 12 ustawy o NIK

W związku ze stwierdzeniem w jednym z pomieszczeń KPSW w Jeleniej Górze bezpośredniego niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia ludzkiego, zaistniała potrzeba powiadomienia o tym fakcie kierownika jednostki kontrolowanej. W rezultacie pomieszczenie zostało zabezpieczone a pracownik odpowiedzialny za nadzór został ukarany karą porządkową upomnienia.

Działania na podstawie art. 51 ustawy o NIK

Kontrola została podjęta z inicjatywy własnej Najwyższej Izby Kontroli, w szczególności w celu ustalenia stopnia dostosowania publicznych uczelni zawodowych i zakresu prowadzonego w nich kształcenia do obowiązujących od 2018 r. nowych regulacji prawnych dotyczących szkolnictwa wyższego oraz do oczekiwań lokalnego rynku pracy.

Pozostałe informacje

W ramach postępowania kontrolnego na podstawie art. 53 ust. 6 ustawy o NIK, skierowano wystąpienia pokontrolne do kierowników wszystkich czterech jednostek kontrolowanych. W ocenach kontrolowanej działalności przyjęto trzystopniową skalę ocen: pozytywna, negatywna albo w formie opisowej.

Wystąpienia pokontrolne

W czterech wystąpieniach pokontrolnych sformułowano ogółem 53 wnioski adresowane do rektorów publicznych uczelni zawodowych, w szczególności o:

Wnioski i uwagi

- podjęcie działań zmierzających do aktualizacji strategii uczelni poprzez doprecyzowanie ilościowych wskaźników realizacji celów, w tym ich wartości docelowych, umożliwiających ocenę postępów, efektów i skuteczności zaplanowanych działań oraz ocenę ryzyka ich nieosiągnięcia;
- podjęcie działań zapewniających adekwatną, skuteczną i efektywną kontrolę zarządczą w uczelni;
- zrealizowanie, z uwzględnieniem obowiązujących uwarunkowań prawnych, obowiązku okresowej oceny nauczycieli akademickich;
- wyposażenie wszystkich pomieszczeń dydaktycznych w apteczki pierwszej pomocy;
- doprowadzenie do spójności pomiędzy wykazywaną w sylabusach przedmiotów literaturą a zbiorami dostępnymi w bibliotece uczelni;
- rzetelne naliczanie i ewidencjonowanie odsetek od płatności należności po terminie;

ZAŁĄCZNIKI

- zwrot do funduszu wsparcia osób niepełnosprawnych środków wydatkowanych niezgodnie z przeznaczeniem;
- zatrudnienie audytora wewnętrznego lub usługodawcy w związku z obowiązkiem prowadzenia audytu wewnętrznego.

W dwóch wystąpieniach pokontrolnych sformułowano ogółem cztery uwagi, w tym dotyczące w szczególności:

- potrzeby wprowadzenia regulacji określających zasady windykacji należności, których brak mógł mieć wpływ na występowanie nieprawidłowości w uczelniach m.in. dotyczących najmu lub dzierżawy obiektów znajdujących się w ich zarządzie;
- konieczności zapewnienia transparentności procesu kwalifikacji pracowników do określonych form podnoszenia kompetencji zawodowych.

Zastrzeżenia do wystąpień pokontrolnych

Do wystąpień pokontrolnych skierowanych do KPSW w Jeleniej Górze i PWSZ w Legnicy zgłoszono łącznie 13 zastrzeżeń. Zgłoszone przez PWSZ w Legnicy zastrzeżenia, z powodu ich wycofania na posiedzeniu Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej w NIK, pozostawiono bez rozpoznania. Spośród 12 zastrzeżeń, zgłoszonych przez KPSW w Jeleniej Górze, jedno zastrzeżenie uwzględniono w całości, cztery uwzględniono w części a siedem oddalono.

Stan realizacji wniosków

Z informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych wynika, że zrealizowano 21 wniosków, cztery znajdowały się w trakcie realizacji oraz 28 pozostawało niezrealizowanych.

Finansowe rezultaty kontroli

W wyniku kontroli odnotowano łącznie 5250,2 tys. zł finansowych lub sprawozdawczych skutków nieprawidłowości, w tym: [1] uszczuplenia środków lub aktywów – 15,7 tys. zł, [2] kwoty wydatkowane z naruszeniem prawa – 47,5 tys. zł, [3] kwoty wydatkowane z naruszeniem zasad należytego zarządzania finansami – 5170,9 tys. zł, [4] sprawozdawcze skutki nieprawidłowości – 14,4 tys. zł, [5] potencjalne finansowe lub sprawozdawcze skutki nieprawidłowości – 1,7 tys. zł, oraz 1,1 tys. zł zidentyfikowanych korzyści finansowych zakwalifikowanych jako pozyskane pożytki finansowe.

W kontroli uczestniczyła Delegatura Najwyższej Izby Kontroli we Wrocławiu.

Wykaz jednostek kontrolowanych

Lp.	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę	Nazwa jednostki kontrolowanej	Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej
1.	Delegatura NIK we Wrocławiu	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Głogowie	Rektor Katarzyna Rusak
2.		Karkonoska Państwowa Szkoła Wyższa w Jeleniej Górze	Rektor Wioletta Palczewska
3.		Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Witelona w Legnicy	Rektor Andrzej Panasiuk
4.		Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu	Rektor Robert Wiszniowski

Wykaz ocen kontrolowanych jednostek

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej jednostki ¹⁶	Stany mające wpływ na wydaną ocenę	
			prawidłowe	nieprawidłowe
1.	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Głogowie	W formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - dostosowanie działalności uczelni do wymogów obowiązujących uregulowań prawnych i organizacyjnych, zgodnie z UPSWIN, - kształcenie w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych zgodnie z ustaloną klasyfikacją, - zapewnienie warunków kadrowych dla realizacji kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów, - zapewnienie bazy dydaktycznej umożliwiającej kształcenie na oferowanych kierunkach studiów. 	<ul style="list-style-type: none"> - nierzetelne opracowanie strategii uczelni, - niezgodne z UPSWIN zapisy statutu uczelni odnoszące się do zatrudnienia osób na stanowisku profesora uczelni, - nieprawidłowe określenie standardów kształcenia na kierunku pielęgniarstwo, - brak monitoringu karier zawodowych absolwentów, - nieprawidłowo prowadzona kontrola zarządcza, - nieaktualne książki obiektów budowlanych, - brak apteczek pierwszej pomocy w pomieszczeniach dydaktycznych, - brak w zasobie biblioteki uczelni wymaganych pozycji literatury, - niedochodzenie należności uczelni.
2.	Karkonoska Państwowa Szkoła Wyższa w Jeleniej Górze	Negatywna	<ul style="list-style-type: none"> - przyjęcie statutu i regulaminu organizacyjnego, utworzenie rady uczelni, - kształcenie w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych zgodnie z ustaloną klasyfikacją, - wprowadzenie wymaganych danych do systemu POL-on, - zapewnienie warunków kadrowych dla realizacji kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów, - spełnienie przez nauczycieli akademickich określonych wymagań dla zatrudnienia na tych stanowiskach, - zapewnienie bazy dydaktycznej umożliwiającej kształcenie na oferowanych kierunkach studiów. 	<ul style="list-style-type: none"> - przypisane punktów ECTS zajęciom z wychowania fizycznego w programach studiów na kierunkach pedagogika oraz dziennikarstwo i komunikacja społeczna, - brak opinii organu samorządu studentckiego w sprawie powołania na funkcję kierowniczą dziekanów, do których obowiązków należą sprawy studenckie, - nieprzeprowadzenie badania ankietowego losów absolwentów, - brak oceny realizacji celów strategicznych uczelni, - nieprawidłowe sprawowane kontroli zarządczej, - brak okresowej oceny 25 nauczycieli akademickich, - określenie wyższych od wskazanych w UPSWIN wymagań wobec kandydatów na stanowisko profesora uczelni, - brak przeglądów okresowych obiektów nieużytkowanych i wyłączonych z eksploatacji, - nieprawidłowo prowadzone książki obiektów budowlanych, - nieprawidłowy proces windykacji należności i naliczania odsetek od nieterminowych należności, - niezapewnienie w pełni bezpiecznych i higienicznych warunków pracy i kształcenia, - stwierdzenie bezpośredniego niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia ludzkiego,

¹⁶ pozytywna/negatywna/w formie opisowej.

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej jednostki	Stany mające wpływ na wydaną ocenę	
			prawidłowe	nieprawidłowe
				<ul style="list-style-type: none"> - niezapewnienie dostępu do wymaganej literatury zalecanej i obowiązkowej, - brak korekt planu rzeczowo-finansowego, - nie w pełni prawidłowe i zgodne z przeznaczeniem wykorzystanie środków z dotacji na zadania związane z zapewnieniem osobom niepełnosprawnych warunków do pełnego udziału w procesie przyjmowania i kształcenia na studiach, - zawyżenie zysku netto za 2018 r., - niezasięgnięcie opinii samorządu studenckiego w sprawie ustalonej wysokości opłat za świadczenie usług edukacyjnych, - nienależyte zabezpieczenie interesu prawnego w związku z planowaną inwestycją pn. Centrum Integracji Społecznej,
3.	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Witelona w Legnicy	W formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - przyjęcie statutu i regulaminu organizacyjnego, utworzenie rady uczelni, - kształcenie w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych zgodnie z ustaloną klasyfikacją, - zapewnienie warunków kadrowych dla realizacji kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów. 	<ul style="list-style-type: none"> - nierzetelne opracowanie strategii uczelni, - nieprowadzenie audytu wewnętrznego, - nieprawidłowe sprawowanie kontroli zarządczej, - brak wymaganych oświadczeń potwierdzających spełnienie ustawowych warunków zatrudnienia na stanowisku nauczyciela akademickiego, - braki w zasobach biblioteki uczelni wymaganych pozycji literatury, - brak windykacji należności oraz naliczania odsetek z tytułu nieterminowego ich regulowania, - przekroczenie wysokości zaplanowanych wydatków na realizację zadania inwestycyjnego, - niedokonywanie zmian wysokości kosztów planie rzeczowo-finansowym, - podjęcie realizacji budowy Centrum Widowskowo-Sportowego o wartości 179 090,9 tys. zł mimo braku zabezpieczenia finansowego na ten cel.
4.	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu	W formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> - dostosowanie organizacji uczelnie do wymogów UPSWiN, - wprowadzenie wymaganych danych do systemu POL-on, - dostosowanie programów studiów do obowiązujących wymogów prawa, - kształcenie w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych zgodnie z ustaloną klasyfikacją, - utrzymywanie obiektów budowlanych w należytym stanie technicznym, - wystarczająca baza naukowo-dydaktyczna oraz zasoby biblioteczne dla kształcenia na oferowanych kierunkach studiów, - prowadzenie gospodarki finansowej uczelnie na podstawie aktualnych planów-rzeczowo-finansowych, - prawidłowa realizacja zadań inwestycyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - niespełnienie wymogów forlano-prawnych dotyczących przyjęcia statutu uczelni oraz regulaminu organizacyjnego, - brak apteczek pierwszej pomocy w pomieszczeniach dydaktycznych, niepodjęcie wymaganego czynności windykacyjnych wobec dłużników.

6.2. Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno- -ekonomicznych

Zgodnie z art. 11 ust. 1 UPSWiN podstawowymi zadaniami uczelni są:

Zadania uczelni

- 1) prowadzenie kształcenia na studiach;
- 2) prowadzenie kształcenia na studiach podyplomowych lub innych form kształcenia;
- 3) prowadzenie działalności naukowej, świadczenie usług badawczych oraz transfer wiedzy i technologii do gospodarki;
- 4) prowadzenie kształcenia doktorantów;
- 5) kształcenie i promowanie kadr uczelni;
- 6) stwarzanie osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w:
 - a) procesie przyjmowania na uczelnię w celu odbywania kształcenia,
 - b) kształceniu,
 - c) prowadzeniu działalności naukowej;
- 7) wychowywanie studentów w poczuciu odpowiedzialności za państwo polskie, tradycję narodową, umacnianie zasad demokracji i poszanowanie praw człowieka;
- 8) stwarzanie warunków do rozwoju kultury fizycznej studentów;
- 9) upowszechnianie i pomnażanie osiągnięć nauki i kultury, w tym przez gromadzenie i udostępnianie zbiorów bibliotecznych, informacyjnych i archiwalnych;
- 10) działanie na rzecz społeczności lokalnych i regionalnych.

W art. 11 ust. 2 przewidziano nadto, że podstawowym zadaniem uczelni zawodowej jest również prowadzenie kształcenia specjalistycznego.

Co istotne, z art. 11 ust. 3 wynika, że zadania, o których mowa w ust. 1 pkt 3, 4 i pkt 6 lit. c, nie są podstawowymi zadaniami uczelni zawodowej.

W grupie publicznych uczelni zawodowych, znajdują się uczelnie prowadzące kształcenie w zakresie nauk medycznych lub nauk o zdrowiu albo w zakresie nauk weterynaryjnych. Ich zadaniem, zgodnie z art. 11 ust. 4 UPSWiN, może być także uczestniczenie w sprawowaniu opieki medycznej albo weterynaryjnej w zakresie i formach określonych w przepisach o działalności leczniczej albo przepisach o zakładach leczniczych dla zwierząt.

Na prowadzenie przez uczelnie domów studenckich i stołówek studenckich zezwala zapis zawarty w art. 11 ust. 5 UPSWiN.

Uczelnia jest uczelnią publiczną, jeżeli jest stworzona przez organ państwa (art. 13 ust. 1 pkt 1 UPSWiN), natomiast wśród uczelni wyróżnia się uczelnie akademickie i zawodowe (art. 13 ust. 2 UPSWiN).

Zgodnie z art. 15 UPSWiN uczelnią zawodową jest uczelnia, która prowadzi studia wyłącznie o profilu praktycznym, nie posiada kategorii naukowej A+, A lub B+ w żadnej dyscyplinie, prowadzi studia pierwszego stopnia o profilu praktycznym, może prowadzić studia drugiego stopnia lub jednolite magisterskie o profilu praktycznym oraz może prowadzić kształcenie specjalistyczne.

Organami uczelni publicznej są – rada uczelni, rektor i senat. Statut może również przewidywać inne organy uczelni (art. 17 ust 1 pkt 1 i ust. 2 UPSWiN).

Organy uczelni publicznej

Do zadań rady uczelni należy:

- 1) opiniowanie projektu strategii uczelni;
- 2) opiniowanie projektu statutu;
- 3) monitorowanie gospodarki finansowej uczelni;
- 4) monitorowanie zarządzania uczelnią;
- 5) wskazywanie kandydatów na rektora, po zaopiniowaniu przez senat;
- 6) opiniowanie sprawozdania z realizacji strategii uczelni;
- 7) wykonywanie innych zadań określonych w statucie (art. 18 ust. 1 UPSWiN).

W ramach monitorowania gospodarki finansowej rada uczelni:

- 1) opiniuje plan rzeczowo-finansowy;
- 2) zatwierdza sprawozdanie z wykonania planu rzeczowo-finansowego;
- 3) zatwierdza sprawozdanie finansowe (art. 18 ust. 2 UPSWiN).

W zakresie wykonywania zadań rada uczelni może żądać wglądu do dokumentów uczelni (art. 18 ust. 3 UPSWiN).

Wykonując czynności związane z zadaniami, o których mowa w art. 18 ust. 1 i 2 UPSWiN, członkowie rady uczelni kierują się dobrem uczelni i działają na jej rzecz (art. 18 ust. 4 UPSWiN).

Rada uczelni składa senatowi roczne sprawozdanie z działalności (art. 18 ust. 5 UPSWiN).

Zgodnie z art. 229 PWU, rektorzy uczelni, o których mowa w art. 60 ust. 6 ustawy uchylanej w art. 169 ust. 3 PWU, stają się rektorami, o których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy, o której mowa w art. 1 PWU.

Rektorem może być osoba, która spełnia wymagania określone w art. 20 ust. 1 pkt 1–6 UPSWiN, a w uczelni publicznej, która także posiada co najmniej stopień doktora oraz spełnia wymaganie określone w art. 20 ust. 1 pkt 7 UPSWiN. Statut może przewidywać dodatkowe wymagania dla rektora (art. 24 ust. 1 UPSWiN).

Rektora uczelni publicznej wybiera kolegium elektorów (art. 24 ust. 2 UPSWiN). Wybór rektora jest dokonywany bezwzględną większością głosów (art. 24 ust. 3 UPSWiN). O wynikach wyborów albo powołaniu rektora zawiadamia ministra, w przypadku uczelni publicznej, przewodniczący kolegium elektorów (art. 24 ust. 4 UPSWiN). Do wygaśnięcia mandatu rektora stosuje się odpowiednio przepis art. 20 ust. 4. (art. 24 ust. 5 UPSWiN). Osoba wybrana albo powołana do pełnienia funkcji rektora jest zatrudniana w uczelni jako podstawowym miejscu pracy w rozumieniu UPSWiN nie później niż z dniem rozpoczęcia kadencji. Do zatrudnienia tej osoby nie stosuje się przepisu art. 119 ust. 1 UPSWiN (art. 24 ust. 10 UPSWiN).

Zadania rektora zostały wyszczególnione w art. 23 ust. 2 UPSWiN, w tym:

- 1) reprezentowanie uczelni;
- 2) zarządzanie uczelnią;
- 3) przygotowywanie projektu statutu oraz projektu strategii uczelni;
- 4) składanie sprawozdania z realizacji strategii uczelni;
- 5) wykonywanie czynności z zakresu prawa pracy;
- 6) powoływanie osób do pełnienia funkcji kierowniczych w uczelni i ich odwoływanie (z uwzględnieniem zapisów art. 23 ust. 5 UPSWiN);
- 7) prowadzenie polityki kadrowej w uczelni;
- 8) tworzenie studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu;

- 9) tworzenie szkół doktorskich;
 - 10) prowadzenie gospodarki finansowej uczelni;
 - 11) zapewnianie wykonywania przepisów obowiązujących w uczelni.
- Ponadto, rektor uczelni nadaje regulamin organizacyjny, który winien określać strukturę organizacyjną uczelni oraz organizację i zasady działania administracji uczelni (art. 23 ust. 3 UPSWiN).

Zgodnie z art. 28 ust. 1 UPSWiN do zadań senatu należy m.in.:

- 1) uchwalanie statutu;
 - 2) uchwalanie regulaminu studiów;
 - 3) uchwalanie strategii uczelni i zatwierdzanie sprawozdania z jej realizacji;
 - 4) powoływanie i odwoływanie członków rady uczelni;
 - 5) opiniowanie kandydatów na rektora;
 - 6) przeprowadzanie oceny funkcjonowania uczelni;
 - 7) formułowanie rekomendacji dla rady uczelni i rektora w zakresie wykonywanych przez nich zadań;
 - 8) nadawanie stopni naukowych i stopni w zakresie sztuki;
 - 9) nadawanie tytułu doktora honoris causa;
 - 10) ustalanie warunków, trybu oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na studia i na kształcenie specjalistyczne;
 - 11) ustalanie programów studiów, studiów podyplomowych i kształcenia specjalistycznego;
 - 12) określanie sposobu potwierdzania efektów uczenia się;
 - 13) wskazywanie kandydatów do instytucji przedstawicielskich środowiska szkolnictwa wyższego i nauki;
 - 14) wykonywanie zadań związanych z:
 - a) przypisywaniem poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji (dalej: PRK), do kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych;
 - b) włączeniem do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych i innych form kształcenia
- zgodnie z ustawą z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2020 r. poz. 226);
- 15) wykonywanie innych zadań określonych w statucie.

W art. 29 ust. 1 pkt 2 przewidziano, że w skład senatu wchodzi w publicznej uczelni zawodowej:

- a) nauczyciele akademicki posiadający co najmniej stopień doktora, którzy stanowią nie mniej niż 50% składu senatu;
- b) studenci, którzy stanowią nie mniej niż 20% składu senatu;
- c) nauczyciele akademicki nieposiadający stopnia doktora i pracownicy niebędący nauczycielami akademickimi, którzy stanowią nie mniej niż 25% składu senatu.

Osoby należące do grup, o których mowa w art. 29 ust. 1, wybierają członków senatu ze swojego grona. Kandydata może zgłosić każdy członek wspólnoty uczelni. Wybory są tajne (art. 29 ust.3 UPSWiN). Członkiem senatu może być osoba, która spełnia wymagania określone w art. 20 ust. 1 pkt 1–5 i 7 (art. 29 ust. 4 UPSWiN). Do członków senatu przepisy art. 20 ust. 4 i 5 stosuje się odpowiednio (art. 29 ust. 5 UPSWiN).

Kadencja senatu została określona w art. 30 UPSWiN, natomiast w art. 31 UPSWiN wskazano, kto może być przewodniczącym senatu oraz zasady podejmowania uchwał.

Statut uczelni Zgodnie z art. 34 ust. 1 UPSWiN statut uczelni określa zasady organizacji i funkcjonowania uczelni, a w szczególności:

- 1) sposób powoływania i odwoływania organów uczelni, w tym podmioty uprawnione do wskazywania kandydatów na rektora, oraz sposób organizowania wyborów do organów uczelni;
- 2) skład rady uczelni oraz senatu;
- 3) zasady i tryb funkcjonowania rady uczelni, senatu i kolegium elektorów;
- 4) zasady sprawowania wewnętrznego nadzoru nad aktami wydawanymi przez organy uczelni;
- 5) typy jednostek organizacyjnych uczelni;
- 6) funkcje kierownicze w uczelni;
- 7) zasady powoływania osób do pełnienia funkcji kierowniczych w uczelni i ich odwoływania;
- 8) tryb nadawania tytułu doktora honoris causa;
- 9) zasady prowadzenia działalności gospodarczej przez uczelnię;
- 10) zasady dysponowania mieniem uczelni;
- 11) tryb nadawania regulaminu organizacyjnego;
- 12) przepisy porządkowe dotyczące odbywania zgromadzeń.

Statut uczelni publicznej uchwała senat bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy statutowej liczby członków po zasięgnięciu opinii rady uczelni wyrażonej większością głosów statutowej liczby członków oraz po zasięgnięciu opinii związków zawodowych działających w uczelni. Związki zawodowe przedstawiają opinię w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu statutu. W przypadku bezskutecznego upływu tego terminu, wymóg zasięgnięcia opinii uważa się za spełniony (art. 34 ust. 2 UPSWiN).

Stosownie natomiast do art. 227 ust. 3 PWU, statuty uczelni obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy, o której mowa w art. 1, zachowują moc do dnia wejścia w życie statutów, o których mowa w ust. 1 i 2.

Typami jednostek organizacyjnych uczelni, o których mowa w art. 34 ust. 1 pkt 5 UPSWiN mogą być w szczególności wydziały, instytuty, katedry, zakłady, centra i kolegia (art. 34 ust. 5 UPSWiN).

Prowadzenie studiów Zgodnie z art. 5 ust. 2 UPSWiN kształcenie prowadzi się w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych lub dziedzinie sztuki i dyscyplinach artystycznych.

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego ustalił klasyfikację dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz artystycznych, która stanowi załącznik do rozporządzenia w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych.

W myśl art. 53 ust. 1 i ust. 2 UPSWiN uczelnia prowadzi kształcenie na studiach na określonym kierunku, poziomie i profilu. Uczelnia przyporządkowuje kierunek do co najmniej jednej dyscypliny. W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż jednej dyscypliny, wskazuje się dyscyplinę wiodącą, w ramach której będzie uzyskiwana ponad połowa efektów uczenia się.

Warunki utworzenia studiów na określonym kierunku, zasady wydania pozwolenia na utworzenie studiów na określonym kierunku, przesłanki odmowy wydania pozwolenia na utworzenie studiów oraz przyczyny cofnięcia pozwolenia na utworzenie studiów regulują przepisy art. 53 ust. 3–10, 54–56 UPSWiN.

Zgodnie z art. 60 ust. 1 UPSWiN uczelnia może prowadzić studia wspólne z inną uczelnią, instytutem PAN, instytutem badawczym, instytutem międzynarodowym, zagraniczną uczelnią lub instytucją naukową. Zasady współpracy określa umowa zawarta w formie pisemnej, która w szczególności wskazuje podmiot odpowiedzialny za wprowadzanie danych do systemu, o którym mowa w art. 342 ust. 1 UPSWiN, i uprawniony do otrzymania środków finansowych na kształcenie studentów na studiach stacjonarnych prowadzonych wspólnie.

Warunki prowadzenia takich studiów zostały określone w art. 60 ust. 2 i ust. 3 UPSWiN.

Ustawa dopuszcza również prowadzenie przez uczelnię studiów we współpracy z organem nadającym uprawnienia do wykonywania zawodu, organizacją społeczną lub organem samorządu, o czym mowa w art. 61 UPSWiN, a także prowadzenie studiów dualnych – art. 62 UPSWiN.

Studia są prowadzone w formie:

1) studiów stacjonarnych, w ramach których co najmniej połowa punktów ECTS objętych programem studiów jest uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów;

2) studiów niestacjonarnych wskazanych w uchwale senatu, w ramach których mniej niż połowa punktów ECTS objętych programem studiów może być uzyskiwana z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów (art. 63 ust. 1 UPSWiN).

Zajęcia na studiach stacjonarnych są prowadzone odrębnie od zajęć na studiach niestacjonarnych (art. 63 ust. 2 UPSWiN).

W uczelni publicznej liczba studentów studiujących na studiach stacjonarnych nie może być mniejsza od liczby studentów studiujących na studiach niestacjonarnych (art. 63 ust. 3 UPSWiN).

Czas trwania studiów określa art. 65 UPSWiN.

Rok akademicki trwa od dnia 1 października do dnia 30 września i dzieli się na dwa semestry. Statut uczelni może przewidywać szczegółowy podział roku akademickiego w ramach semestrów (art. 66 UPSWiN).

Studia są prowadzone na określonym kierunku, poziomie i profilu na podstawie programu studiów, który określa:

1) efekty uczenia się, o których mowa w ustawie z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, z uwzględnieniem uniwersalnych charakterystyk pierwszego stopnia określonych w tej ustawie oraz charakterystyk drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 tej ustawy;

2) opis procesu prowadzącego do uzyskania efektów uczenia się;

3) liczbę punktów ECTS przypisanych do zajęć (art. 67 ust. 1 UPSWiN).

Zgodnie z art. 67 ust. 2 i 3 UPSWiN punkty ECTS stanowią miarę średniego nakładu pracy studenta niezbędnego do uzyskania efektów uczenia się. Punkt ECTS odpowiada 25-30 godzinom pracy studenta, obejmującym zajęcia organizowane przez uczelnię oraz jego indywidualną pracę związaną z tymi zajęciami.

Program studiów o profilu praktycznym przewiduje praktyki zawodowe w wymiarze co najmniej:

1) 6 miesięcy, w przypadku studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich;

2) 3 miesięcy, w przypadku studiów drugiego stopnia (art. 67 ust. 5 UPSWiN).

Przepisu tego nie stosuje się do programów studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 UPSWiN (art. 67 ust. 6 UPSWiN).

W rozporządzeniu w sprawie studiów, w § 3 ust. 1 przewidziano, że w programie studiów określa się:

1) formę lub formy studiów, liczbę semestrów i liczbę punktów ECTS konieczną do ukończenia studiów na danym poziomie;

2) tytuł zawodowy nadawany absolwentom;

3) zajęcia lub grupy zajęć, niezależnie od formy ich prowadzenia, wraz z przypisaniem do nich efektów uczenia się i treści programowych zapewniających uzyskanie tych efektów;

4) łączną liczbę godzin zajęć;

5) sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia;

6) łączną liczbę punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia;

7) liczbę punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych, nie mniejszą niż 5 punktów ECTS – w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne;

8) wymiar, zasady i formę odbywania praktyk zawodowych oraz liczbę punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach tych praktyk.

2. W programie studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich prowadzonych w formie studiów stacjonarnych określa się również zajęcia z wychowania fizycznego w wymiarze nie mniejszym niż 60 godzin; zajęciom z wychowania fizycznego nie przypisuje się punktów ECTS.

3. Program studiów umożliwia studentowi wybór zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS, o której mowa w ust. 1 pkt 1.

4. Program studiów dla kierunku przyporządkowanego do więcej niż jednej dyscypliny określa dla każdej z tych dyscyplin procentowy udział liczby punktów ECTS w liczbie punktów ECTS, o której mowa w ust. 1 pkt 1, ze wskazaniem dyscypliny wiodącej.

5. Program studiów:

1) o profilu praktycznym, obejmuje zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne w wymiarze większym niż 50% liczby punktów ECTS, o której mowa w ust. 1 pkt 1.

Zgodnie z § 7 ust. 1, 2 i 3 program studiów podlega systematycznej ocenie i doskonaleniu. Uwzględnia się w nim wnioski z analizy zgodności efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy oraz wnioski z analizy wyników monitoringu, o którym mowa w art. 352 ust. 1 UPSWiN. W celu doskonalenia programu studiów można dokonywać w nim zmian.

Zgodnie z art. 68 ust. 1 UPSWiN w programach studiów przygotowujących do wykonywania zawodów: 1) lekarza, 2) lekarza dentystry, 3) farmaceuty, 4) pielęgniarki, 5) położnej, 6) diagnosty laboratoryjnego, 7) fizjoterapeuty, 8) ratownika medycznego, 9) lekarza weterynarii, 10) architekta, 11) nauczyciela; winny być uwzględnione standardy kształcenia.

Standard kształcenia jest zbiorem reguł i wymagań w zakresie kształcenia dotyczących sposobu organizacji kształcenia, osób prowadzących to kształcenie, ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się, a także sposobu weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się (art. 68 ust. 2 UPSWiN).

Standardy, o których mowa w art. 68 ust. 1 UPSWiN, zostały określone m.in. w:

- rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lipca 2019 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentystry, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty i ratownika medycznego;
- rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela;
- rozporządzeniu Ministra nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 18 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu architekta.

W rozporządzeniach tych wskazano sposób organizacji kształcenia na danym kierunku, w tym m.in.: wymagania ogólne, formę zajęć, minimalną liczbę godzin zajęć zorganizowanych i punktów ECTS, zakres i czas trwania praktyk zawodowych, infrastrukturę niezbędną do prowadzenia takiego kształcenia oraz osoby prowadzące kształcenie i efekty uczenia się.

Zgodnie z art. 358 ust. 1 UPSWiN uczelnia udostępnia, w terminie 14 dni od dnia ich przyjęcia, w Biuletynie Informacji Publicznej (dalej: BIP) na swojej stronie podmiotowej:

- 1) statut,
- 2) strategię uczelni,
- 3) regulamin zarządzania prawami autorskimi, prawami pokrewnymi i prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji,
- 4) regulamin korzystania z infrastruktury badawczej,
- 5) regulamin studiów,
- 6) regulamin świadczeń dla studentów,
- 7) zasady i tryb przyjmowania na studia,
- 8) programy studiów.

Ponadto publikacji w BIP, zgodnie z art. 70 ust. 5 UFP podlegają: plan działalności, sprawozdanie z wykonania planu działalności oraz oświadczenie o stanie kontroli zarządczej.

[Udostępnianie informacji](#)

Audyt wewnętrzny i kontrola zarządcza

W uczelniach publicznych, w których ujęta w planie rzeczowo-finansowym kwota przychodów lub kosztów przekroczyła wysokość 40 000 tys. zł, prowadzi się audyt wewnętrzny (art. 274 ust. 2 pkt 2 UFP).

Rektorzy uczelni, jako kierownicy tych jednostek obowiązani są do zapewnienia funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej, o której mowa w art. 68 UFP (art. 69 ust. 1 pkt 3 UFP).

Pracownicy uczelni

Zgodnie z art. 73 ust. 1 i 2 pkt 1 UPSWiN zajęcia są prowadzone przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w danej uczelni, posiadających kompetencje i doświadczenie pozwalające na prawidłową realizację zajęć oraz przez inne osoby, które posiadają takie kompetencje i doświadczenie.

W ramach programu studiów o profilu praktycznym, co najmniej 50% godzin zajęć prowadzonych jest przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w tej uczelni jako podstawowym miejscu pracy.

Pracownikami uczelni są nauczyciele akademicy oraz pracownicy niebędący nauczycielami akademickimi (art. 112 UPSWiN).

Nauczycielem akademickim może być osoba, która:

- 1) posiada kwalifikacje określone w ustawie i statucie;
- 2) nie została ukarana karą dyscyplinarną, o której mowa w art. 276 ust. 1 pkt 7 i 8 UPSWiN;
- 3) spełnia wymagania, o których mowa w art. 20 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy (art. 113 UPSWiN).

Nauczycieli akademickich zatrudnia się w grupach pracowników: 1) dydaktycznych; 2) badawczych; 3) badawczo-dydaktycznych (art. 114 UPSWiN). Do podstawowych obowiązków nauczyciela akademickiego będącego pracownikiem:

- 1) dydaktycznym, należy kształcenie i wychowywanie studentów lub uczestniczenie w kształceniu doktorantów;
- 2) badawczym, należy prowadzenie działalności naukowej lub uczestniczenie w kształceniu doktorantów;
- 3) badawczo-dydaktycznym, należy prowadzenie działalności naukowej, kształcenie i wychowywanie studentów lub uczestniczenie w kształceniu doktorantów (art. 115 ust. 1 UPSWiN).

Nauczyciel akademicki jest obowiązany do uczestniczenia w pracach organizacyjnych na rzecz uczelni oraz stałego podnoszenia kompetencji zawodowych (art. 115 ust. 2 UPSWiN).

Nauczyciela akademickiego zatrudnia się na stanowisku: 1) profesora; 2) profesora uczelni; 3) adiunkta; 4) asystenta (art. 116 ust. UPSWiN).

Warunki zatrudnienia na poszczególnych stanowiskach zostały określone w art. 116 ust. 2 UPSWiN.

Nawiązanie stosunku pracy z pracownikiem uczelni następuje na podstawie umowy o pracę (art. 117 ust. 1 UPSWiN).

W umowie o pracę z nauczycielem akademickim wskazuje się, czy uczelnia jest podstawowym miejscem pracy, a warunkiem wskazania uczelni, jako podstawowego miejsca pracy jest zatrudnienie w niej w pełnym wymiarze czasu pracy. Nauczyciel akademicki może mieć jednocześnie tylko jedno podstawowe miejsce pracy (art. 120 ust. 1 i 2 UPSWiN).

Warunki dodatkowego zatrudnienia nauczyciela akademickiego zostały określone w art. 125 UPSWiN.

Zgodnie z art. 123 ust. 1 pkt 2 UPSWiN rektor może rozwiązać za wypowiedzeniem stosunek pracy z nauczycielem akademickim w przypadku podjęcia lub wykonywania zatrudnienia bez zgody rektora, o której mowa w art. 125 ust. 1 tej ustawy.

Nauczyciela akademickiego obowiązuje system zadaniowego czasu pracy a roczny wymiar zajęć dydaktycznych wynosi:

- 1) do 240 godzin dydaktycznych dla pracownika badawczo-dydaktycznego,
- 2) do 180 godzin dydaktycznych dla pracownika badawczo-dydaktycznego zatrudnionego na stanowisku profesora,
- 3) do 360 godzin dydaktycznych dla pracownika dydaktycznego,
- 4) do 540 godzin dydaktycznych dla pracownika dydaktycznego zatrudnionego na stanowisku lektora lub instruktora, jeżeli statut uczelni przewiduje takie stanowisko

– przy czym 1 godzina dydaktyczna wynosi 45 minut (art. 127 ust. 1 i 2 UPSWiN).

Nauczyciel akademicki, z wyjątkiem rektora, podlega ocenie okresowej, w szczególności w zakresie wykonywania obowiązków, o których mowa w art. 115 UPSWiN, oraz przestrzegania przepisów o prawie autorskim i prawach pokrewnych, a także o własności przemysłowej. Ocena okresowa może być pozytywna albo negatywna (art. 128 ust. 1 UPSWiN) i dokonywana jest w terminach wyznaczonych w art. 128 ust. 2 UPSWiN.

Poza przypadkami określonymi w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r.

– Kodeks pracy rektor może rozwiązać za wypowiedzeniem stosunek pracy z nauczycielem akademickim w przypadku m.in. otrzymania oceny negatywnej, o której mowa w art. 128 ust. 1 UPSWiN – art. 123 ust. 1 pkt 1. Ponadto rektor rozwiązuje za wypowiedzeniem stosunek pracy z nauczycielem akademickim w przypadku otrzymania dwóch kolejnych ocen negatywnych, o których mowa w art. 128 ust. 1 UPSWiN – art. 123 ust. 2 UPSWiN.

Rektor, stosownie do art. 343 ust. 2 pkt 1 UPSWiN wprowadza w Systemie POL-on wykaz nauczycieli akademickich, innych osób prowadzących zajęcia, osób prowadzących działalność naukową oraz osób biorących udział w jej prowadzeniu, obejmujący zakres danych wskazanych w art. 343 ust. 1 pkt tej ustawy.

Zgodnie z art. 241 UPSWiN jakość kształcenia polega na ewaluacji przeprowadzanej przez Polską Komisję Akredytacyjną. Dokonywana jest w formie oceny programowej lub oceny kompleksowej.

W uczelni może działać akademickie biuro karier, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art. 49 ust. 4 UPSWiN). Ponadto w art. 352 ust. 14 UPSWiN przewidziano, że w celu dostosowania programu studiów do potrzeb rynku pracy uczelnia może prowadzić własny monitoring karier zawodowych swoich absolwentów.

Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości w art. 3 ust. 1 pkt 15 definiuje środki trwałe jako rzeczowe aktywa trwałe i zrównane z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki.

ZAŁĄCZNIKI

Zalicza się do nich w szczególności:

- a) nieruchomości, w tym grunty, prawo użytkowania wieczystego gruntu, budowle i budynki, a także będące odrębną własnością lokale, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego,
- b) maszyny, urządzenia, środki transportu i inne rzeczy,
- c) ulepszenia w obcych środkach trwałych,
- d) inwentarz żywy.

Środki trwałe oddane do używania zalicza się do aktywów trwałych jednej ze stron umowy, zgodnie z warunkami określonymi w ust. 4.

Wszystkie środki trwałe powinny być objęte ewidencją ilościowo-wartościową umożliwiającą ustalenie ich wartości początkowej, miejsc ich użytkowania oraz osób za nie odpowiedzialnych.

Urządzeniami służącymi do ewidencji analitycznej są:

- księgi inwentarzowe,
- indywidualne karty obiektów inwentarzowych,
- tabele amortyzacyjne.

Treść art. 10 ustawy o rachunkowości zobowiązuje kierownika jednostki do ustalenia i aktualizowania dokumentacji opisującej w języku polskim przyjęte przez jednostkę zasady (politykę) rachunkowości, a w szczególności dotyczące określenia roku obrotowego i wchodzących w jego skład okresów sprawozdawczych; metod wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego; sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych, w tym co najmniej:

- zakładowego planu kont, ustalającego wykaz kont księgi głównej, przyjęte zasady klasyfikacji zdarzeń, zasady prowadzenia kont ksiąg pomocniczych oraz ich powiązania z kontami księgi głównej;
- wykazu ksiąg rachunkowych, a przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera – wykazu zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe na informatycznych nośnikach danych z określeniem ich struktury, wzajemnych powiązań oraz ich funkcji w organizacji całości ksiąg rachunkowych i w procesach przetwarzania danych;
- opisu systemu przetwarzania danych, a przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera – opisu systemu informatycznego, zawierającego wykaz programów, procedur lub funkcji, w zależności od struktury oprogramowania, wraz z opisem algorytmów i parametrów oraz programowych zasad ochrony danych, w tym w szczególności metod zabezpieczenia dostępu do danych i systemu ich przetwarzania, a ponadto określenie wersji oprogramowania i daty rozpoczęcia jego eksploatacji;
- systemu służącego ochronie danych i ich zbiorów, w tym dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych i innych dokumentów stanowiących podstawę dokonanych w nich zapisów.

w tych dziedzinach. Obowiązki właściciela lub zarządcy obiektu budowlanego w zakresie utrzymania i użytkowania obiektów budowlanych zostały określone w rozdziale 6 (art. 61–71a) ustawy Prawo budowlane. Zgodnie z art. 61 pkt 1 ustawy *Prawo budowlane* właściciel lub zarządca obiektu budowlanego jest obowiązany utrzymywać i użytkować obiekt przestrzegając zasad, o których mowa w art. 5 ust. 2, tj. w sposób zgodny z jego przeznaczeniem i wymaganiami ochrony środowiska oraz utrzymywać w należytych stanie technicznym i estetycznym, nie dopuszczając do nadmiernego pogorszenia jego właściwości użytkowych i sprawności technicznej, w szczególności w zakresie związanym z wymaganiami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1–7, tj. zapewniając m.in.:

- spełnienie wymagań podstawowych dotyczących obiektów budowlanych określonych w załączniku do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 305/2011 z dnia 9 marca 2011 r. ustanawiającego zharmonizowane warunki wprowadzenia do obrotu wyrobów budowlanych, dotyczących: nośności i stateczności konstrukcji; bezpieczeństwa pożarowego; higieny, zdrowia i środowiska; bezpieczeństwa użytkowania i dostępności obiektów; ochrony przed hałasem; oszczędności energii i izolacyjności cieplnej; zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych;
- warunki użytkowe zgodne z przeznaczeniem obiektu, w szczególności w zakresie: zaopatrzenia w wodę i energię elektryczną oraz, odpowiednio do potrzeb, w energię cieplną i paliwa, przy założeniu efektywnego wykorzystania tych czynników, usuwania ścieków, wody opadowej i odpadów;
- możliwość dostępu do usług telekomunikacyjnych, w szczególności w zakresie szerokopasmowego dostępu do Internetu;
- możliwość utrzymania właściwego stanu technicznego;
- niezbędne warunki do korzystania z obiektów użyteczności publicznej i mieszkaniowego budownictwa wielorodzinnego przez osoby niepełnosprawne, w tym osoby starsze;
- warunki bezpieczeństwa i higieny pracy;
- ochronę ludności, zgodnie z wymaganiami obrony cywilnej;
- ochronę obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów objętych ochroną konserwatorską.

Właściciel lub zarządca obowiązany jest również zapewnić, dochowując należytej staranności, bezpieczne użytkowanie obiektu w razie wystąpienia czynników zewnętrznych oddziałujących na obiekt, związanych z działaniem człowieka lub sił natury, takich jak: wyładowania atmosferyczne, wstrząsy sejsmiczne, silne wiatry, intensywne opady atmosferyczne, osuwiska ziemi, pożary lub powodzie, w wyniku których następuje uszkodzenie obiektu budowlanego lub bezpośrednie zagrożenie takim uszkodzeniem, mogące spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia lub środowiska (art. 61 pkt 2 ustawy Prawo budowlane).

Na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy *Prawo budowlane*, obiekty powinny być w czasie ich użytkowania poddawane przez właściciela lub zarządcę kontroli:

- 1) okresowej, co najmniej raz w roku, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego:
 - elementów budynku, budowli i instalacji narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektu,
 - instalacji i urządzeń służących ochronie środowiska,
 - instalacji gazowych oraz przewodów kominowych (dymowych, spalinowych i wentylacyjnych),
- 2) okresowej, co najmniej raz na 5 lat, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, estetyki obiektu budowlanego oraz jego otoczenia; kontrolą tą powinno być objęte również badanie instalacji elektrycznej i piorunochronnej w zakresie stanu sprawności połączeń, osprzętu, zabezpieczeń i środków ochrony od porażeń, oporności izolacji przewodów oraz uziemień instalacji i aparatów.

Przepis art. 64 ust. 1 ustawy *Prawo budowlane* nakłada na właściciela lub zarządcę obowiązek prowadzenia dla każdego budynku oraz obiektu budowlanego niebędącego budynkiem, którego projekt jest objęty obowiązkiem sprawdzenia, o którym mowa w art. 20 ust. 2, książki obiektu budowlanego. Książka taka stanowi dokument przeznaczony do zapisów dotyczących przeprowadzanych badań i kontroli stanu technicznego, remontów i przebudowy, w okresie użytkowania obiektu budowlanego. Zgodnie z art. 64 ust. 3 ww. ustawy, protokoły z kontroli obiektu budowlanego, oceny i ekspertyzy dotyczące jego stanu technicznego, świadectwo charakterystyki energetycznej oraz dokumenty, o których mowa w art. 60 ww. ustawy, powinny być dołączone do książki obiektu budowlanego.

Wzór książki obiektu budowlanego ustalono w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego.

Właściciel, zarządca lub użytkownik obiektu budowlanego, na którym spoczywają obowiązki w zakresie napraw, określone w przepisach odrębnych lub umowach, są obowiązani w czasie lub bezpośrednio po przeprowadzonej kontroli stanu technicznego obiektu budowlanego lub jego części, usunąć stwierdzone uszkodzenia oraz uzupełnić braki, które mogłyby spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia lub środowiska, a w szczególności katastrofę budowlaną, pożar, wybuch, porażenie prądem elektrycznym albo zatrucie gazem. Obowiązek ten powinien być potwierdzony w protokole z kontroli obiektu budowlanego. Osoba dokonująca kontroli jest obowiązana bezzwłocznie przesłać kopię tego protokołu do powiatowego inspektora nadzoru budowlanego (art. 70 ustawy *Prawo budowlane*).

Właściwym organem do kontroli obiektów budowlanych z zakresu utrzymania i prawidłowego użytkowania jest powiatowy inspektor nadzoru budowlanego, którego kompetencje określono w art. 83 ustawy *Prawo budowlane*.

Odpowiedzialność karna w tym zakresie uregulowana jest w art. 92 i art. 93 ustawy *Prawo budowlane*, przy czym orzekanie w tych sprawach, następuje na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia (art. 94 ustawy *Prawo budowlane*).

Przepis art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. *o ochronie przeciwpożarowej* (dalej: *ustawa o ochronie przeciwpożarowej*) stanowi, że właściciel budynku, obiektu budowlanego lub terenu, zapewniając ich ochronę przeciwpożarową, jest obowiązany:

- 1) przestrzegać przeciwpożarowych wymagań techniczno-budowlanych, instalacyjnych i technologicznych;
- 2) wyposażyć budynek, obiekt budowlany lub teren w wymagane urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice;
- 3) zapewnić konserwację oraz naprawy urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic w sposób gwarantujący ich sprawne i niezawodne funkcjonowanie;
- 4) zapewnić osobom przebywającym w budynku, obiekcie budowlanym lub na terenie, bezpieczeństwo i możliwość ewakuacji;
- 5) przygotować budynek, obiekt budowlany lub teren do prowadzenia akcji ratowniczej;
- 6) zapoznać pracowników z przepisami przeciwpożarowymi;
- 7) ustalić sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.

Zgodnie z art. 51 ust. 1 UPSWiN Rektor zapewnia bezpieczne i higieniczne warunki pracy i kształcenia w szczególności przez udostępnienie odpowiedniej infrastruktury oraz prowadzenie szkoleń. Wymagania w zakresie zapewnienia przez rektora uczelni bezpiecznych i higienicznych warunków pracy i kształcenia określono w rozporządzeniu w sprawie warunków pracy i kształcenia. Zgodnie z tym rozporządzeniem rektor powinien m.in. analizować i identyfikować zagrożenia dla zdrowia i życia oraz oceniać i dokumentować ryzyko związane z pracą i kształceniem w uczelni, wynikające z realizowania zadań uczelni, oraz podejmować działania profilaktyczne zmniejszające to ryzyko a także określić główne kierunki działań w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy i kształcenia uczelni oraz sposób udostępniania i korzystania z infrastruktury uczelni, w tym wyposażenia technicznego (§ 1). W ramach realizacji powyższych obowiązków rektor zapewnia:

- 1) umieszczenie, w widocznych miejscach, w budynkach uczelni:
 - a) informacji o sposobie bezpiecznego i higienicznego korzystania z pomieszczeń uczelni i wyposażenia technicznego oraz zasadach postępowania w razie wypadku lub awarii;
 - b) planów ewakuacji osób z budynków uczelni i oznaczenia dróg ewakuacyjnych;
- 2) udostępnienie na stronie internetowej uczelni informacji, o której mowa w pkt 1 lit. a, oraz informacji o sposobie:

ZAŁĄCZNIKI

- a) postępowania w przypadkach wystąpienia bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia lub życia, zawierającą w szczególności numer telefonu alarmowego na terenie uczelni oraz adres poczty elektronicznej, na które należy zgłaszać informacje o tych zagrożeniach;
- b) dokumentowania zgłoszonego lub stwierdzonego zagrożenia dla zdrowia lub życia oraz sposobie jego usunięcia albo podjęcia działań zapobiegających temu zagrożeniu (§ 2).

Rektor winien ponadto zapewnić: oznakowanie i zabezpieczenie pomieszczeń, do których dostęp osobom nieuprawnionym jest wzbroniony; uwzględnianie zasad ergonomii przy organizowaniu i wyposażaniu stanowisk pracy i miejsc kształcenia; uwzględnianie potrzeb osób niepełnosprawnych przy organizowaniu i wyposażaniu stanowisk pracy i miejsc kształcenia; utrzymanie pomieszczeń uczelni we właściwym stanie sanitarnym; wyposażenie pomieszczeń uczelni, w których są prowadzone zajęcia dydaktyczne, w apteczki zaopatrzone w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy wraz z instrukcją o zasadach udzielania tej pomocy (§ 6 ww. rozporządzenia).

Zgodnie z art. 49 ust. 1 UPSWiN uczelnia zapewnia warunki, w tym infrastrukturę, niezbędne do realizacji zadań, o których mowa w art. 11 tej ustawy. Natomiast art. 49 ust. 2 przewiduje, że w uczelni działa system biblioteczno-informacyjny, którego podstawę stanowi biblioteka a uczelnia może przetwarzać określone w jej statucie dane osobowe osób korzystających z tego systemu.

Gospodarka finansowa uczelni

Uczelnia publiczna prowadzi samodzielną gospodarkę finansową na podstawie planu rzeczowo-finansowego, zgodnie z przepisami o finansach publicznych (art. 408 ust. 1 UPSWiN).

Rachunkowość winna być prowadzona zgodnie z przepisami o rachunkowości, z uwzględnieniem zasad określonych w UPSWiN a rokiem obrotowym w uczelni jest rok kalendarzowy (art. 408 ust. 3 i 4 UPSWiN).

Zgodnie z art. 406 UPSWiN przychodami uczelni publicznej są w szczególności środki finansowe, o których mowa w art. 365 pkt 1, 2 i 5 UPSWiN.

Uczelnia posiada fundusz stypendialny, wsparcia osób niepełnosprawnych (art. 409 ust. 1 UPSWiN) oraz fundusz zasadniczy i ewentualnie inne fundusze, których utworzenie przewidują odrębne przepisy lub statut (art. 409 ust. 2).

Obowiązek badania rocznego sprawozdania finansowego przez firmę audytorską został określony w art. 410 UPSWiN).

Wartość mienia uczelni odzwierciedla fundusz zasadniczy (art. 411 ust. 1 UPSWiN).

W uczelni publicznej środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne podlegają amortyzacji na zasadach określonych w odrębnych przepisach, z wyjątkiem budynków i lokali oraz obiektów inżynierii lądowej i wodnej, których wartość podlega odpisom umorzeniowym (art. 411 ust. 2 UPSWiN)

Zgodnie z art. 366 ust. 1 pkt 2 Minister przyznaje publicznej uczelni zawodowej środki finansowe na zadania, o których mowa w art. 365 pkt 1, pkt 3, pkt 4 lit. a, pkt 6, 7 i 9.

W art. 371 UPSWiN określono, że w formie subwencji przyznaje się środki, o których mowa w art. 365 pkt 1, w formie dotacji podmiotowej przyznaje się środki finansowe, o których mowa w art. 365 pkt 3 i 6, natomiast w formie dotacji celowej przyznaje się środki finansowe, o których mowa w art. 365 pkt 4. Artykuł 376 UPSWiN odnosi się do ministerialnych programów i przedsięwzięć w celu realizacji polityki naukowej państwa (art. 365 pkt 7 UPSWiN). Przyznawanie środków finansowych, o których mowa w art. 365 pkt 9 oraz ich rozliczanie odbywa się zgodnie z przepisami o finansach publicznych, przepisami o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności albo zgodnie z umowami międzynarodowymi. Zgodnie z art. 378 ust. 1 Minister przekazuje środki finansowe w ramach programów i przedsięwzięć na podstawie umowy.

Warunki umorzenia należności finansowych z urzędu lub na wniosek dłużnika zostały określone w art. 384 i 385 UPSWiN. Do należności pieniężnych mających charakter cywilnoprawny, przypadających uczelniom publicznym stosuje się odpowiednio art. 55 UFP.

W art. 380 UPSWiN określono, że warunkiem rozliczenia przyznanych środków finansowych jest ich wydatkowanie zgodnie z przepisami prawa, decyzją lub umową.

Zgodnie z art. 415 ust. 1 UPSWiN fundusz wsparcia osób niepełnosprawnych stanowią środki finansowe, o których mowa w art. 365 pkt 6 UPSWiN. Środki tego funduszu wydatkowane niezgodnie z przeznaczeniem podlegają zwrotowi do funduszu ze środków finansowych uczelni innych niż pochodzące z subwencji lub dotacji z budżetu państwa (art. 415 ust. 3 UPSWiN). Podmiot, który otrzymał środki finansowe, o jakich mowa m.in. w art. 365 pkt 4, i pkt 7 UPSWiN, przekazuje ministrowi raport z wykorzystania tych środków.

Zgodnie z art. 410 UPSWiN roczne sprawozdanie finansowe uczelni publicznej podlega badaniu przez firmę audytorską wybraną przez radę uczelni.

W art. 79 UPSWiN określono rodzaje działalności edukacyjnej, za które uczelnia może pobierać opłaty. Warunki ustalania wysokości opłat zostały przedstawione w art. 80 tejże ustawy. Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 80 UPSWiN wysokość opłat za usługi edukacyjne nie może przekraczać kosztów niezbędnych do utworzenia i prowadzenia studiów oraz przygotowania i wdrażania strategii uczelni.

Zgodnie z art. 407 UPSWiN środki finansowe z subwencji i dotacji gromadzi się na odrębnym rachunku bankowym, z tym, że uczelnia publiczna gromadzi środki finansowe z subwencji na rachunku, którego obsługę prowadzi Bank Gospodarstwa Krajowego.

Realizując obowiązek wynikający z art. 400 ust. 1 UPSWiN Minister ogłasza corocznie w BIP na swojej stronie podmiotowej komunikat w ramach przedsięwzięcia „Dydaktyczna inicjatywa doskonałości”, którego celem jest wsparcie publicznych uczelni zawodowych w doskonaleniu jakości kształcenia. W art. 400 ust. 6 przewidziano, że środki finansowe otrzymywane w danym roku przez uczelnię w ramach przedsięwzięcia stanowią zwiększenie subwencji ze środków finansowych, o których mowa w art. 365 pkt 1 lit. a0c, przyznanej w roku, w którym został ogłoszony komunikat.

W myśl art. 238 ust. 8 PWU z dniem 1 stycznia 2019 r. niewykorzystane środki finansowe z dotacji, o których mowa w art. 94 ust. 1 pkt 11 ustawy uchylanej w art. 169 pkt 3 tej ustawy, są przekazywane na rachunek funduszu wsparcia osób niepełnosprawnych, o którym mowa w art. 409 ust. 1 pkt 2 UPSWiN. Zgodnie z art. 241 ust. 5 PWU z dniem 1 stycznia 2019 r. niewykorzystane do dnia 31 grudnia 2018 r. środki finansowe z funduszu pomocy materialnej, o którym mowa w art. 103 ust. 1 ustawy uchylanej w art. 169, ust. 3 tej ustawy, przeznaczone na pokrycie kosztów utrzymania domów i stołówek studenckich oraz na remonty i modernizacje domów oraz stołówek studenckich, przekazuje się na fundusz zasadniczy uczelni.

Należy mieć na uwadze, że zgodnie z art. 42 ust. 5 UFP jednostki sektora finansów publicznych są obowiązane do ustalania przypadających im należności pieniężnych, w tym mających charakter cywilnoprawny, oraz terminowego podejmowania w stosunku do zobowiązanych czynności zmierzających do wykonania zobowiązania. W myśl art. 44 ust. 1 pkt 3 UFP wydatki publiczne mogą być ponoszone na cele i w wysokościach ustalonych w planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych. Ponadto zgodnie z art. 44 ust. 3 pkt 1 lit. a i b, pkt 2 oraz pkt 3 wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad: a) uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, b) optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów; oraz w sposób umożliwiający terminową realizację zadań w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań.

W art. 52 ust. 2 pkt 2 i ust. 3 UFP przewidziano, że ujęte w rocznych planach finansowych jednostek sektora finansów publicznych koszty – mogą ulec zwiększeniu, jeżeli zrealizowano przychody wyższe od prognozowanych, zwiększenie kosztów nie spowoduje zwiększenia dotacji z budżetu lub zwiększenia planowanego stanu zobowiązań. Zmiany w zakresie przychodów i kosztów, o których mowa w ust. 2, wymagają dokonania zmian w rocznym planie finansowym.

Zgodnie z ustawą o rachunkowości (art. 6 ust. 1) w księgach rachunkowych jednostki należy ująć wszystkie osiągnięte, przypadające na jej rzecz przychody i obciążające ją koszty związane z tymi przychodami dotyczące danego roku obrotowego, niezależnie od terminu ich zapłaty. Nadto w art. 28 ust. 1 pkt 7 tej ustawy przewidziano, że należności wycenia się na dzień bilansowy w kwocie wymaganej zapłaty.

Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych¹⁷ (dalej: UNDFP) naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest wydatkowanie dotacji niezgodnie z przeznaczeniem określonym przez udzielającego dotacji, nierozliczeniem w terminie otrzymanej dotacji, niedokonanie w terminie zwrotu dotacji w należnej wysokości. W art. 9a pkt 2 i 3 tej ustawy przewidziano, że naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest wydatkowanie subwencji dla podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki niezgodnie z przeznaczeniem oraz niedokonanie w terminie zwrotu tej

¹⁷ Dz. U. z 2019 r. poz. 1440, ze zm.

subwencji w należytym wysokości. W myśl art. 10 UNDFP naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest dokonanie zmiany w planie, stanowiącym podstawę gospodarki finansowej jednostki sektora finansów publicznych bez upoważnienia albo z przekroczeniem zakresu upoważnienia.

W art. 11 ust. 1 UNDFP wskazano natomiast, że naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest dokonanie wydatku ze środków publicznych bez upoważnienia określonego ustawą budżetową, uchwałą budżetową lub planem finansowym albo z przekroczeniem zakresu tego upoważnienia lub z naruszeniem przepisów dotyczących dokonywania poszczególnych rodzajów wydatków. Naruszenia związane z gospodarowaniem środkami unijnymi oraz zagranicznymi zostały określone w art. 13 UNDFP. Ponadto, zgodnie z art. 15 ust. 1 UNDFP naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest zaciągnięcie lub zmiana zobowiązania bez upoważnienia określonego planem finansowym albo z przekroczeniem zakresu tego upoważnienia lub z naruszeniem przepisów dotyczących zaciągania lub zmiany zobowiązań przez jednostkę sektora finansów publicznych, natomiast zgodnie z art. 16 ust. 1 – naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest niewykonanie w terminie zobowiązania jednostki sektora finansów publicznych, w tym obowiązku zwrotu należności celnej, podatku, nadpłaty lub nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne lub zdrowotne, którego skutkiem jest zapłata odsetek, kar lub opłat albo oprocentowanie tych należności.

6.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności

1. Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2017 r. poz. 2183, ze zm.).
2. Ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1669, ze zm.).
3. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85).
4. Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. z 2020 r. poz. 1200).
5. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, ze zm.).
6. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2020 poz. 1333, ze zm.).
7. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2019 r. poz. 351, ze zm.).
8. Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1440, ze zm.).
9. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz. U. poz. 1596).
10. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861, ze zm.).
11. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz. U. poz. 1818).
12. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lipca 2019 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentystry, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty i ratownika medycznego (Dz. U. poz. 1573, ze zm.).
13. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. poz. 1450, ze zm.).
14. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 18 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu architekta (Dz. U. poz. 1359).
15. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego (Dz. U. Nr 120, poz. 1134).
16. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 30 października 2018 r. w sprawie sposobu zapewnienia w uczelni bezpiecznych i higienicznych warunków pracy i kształcenia (Dz. U. poz. 2090).
17. Komunikat Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. Min. Fin. Nr 15, poz. 84).

6.4. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Minister Edukacji i Nauki
8. Sejmowa Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
9. Sejmowa Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży
10. Senacka Komisja Nauki, Edukacji i Sportu
11. Przewodniczący Konferencji Rektorów Publicznych Uczelni Zawodowych
12. Rektorzy państwowych wyższych szkół zawodowych

6.5. Stanowisko Ministra do informacji o wynikach kontroli

MINISTER EDUKACJI I NAUKI

Przemysław Czarnek

BKA.ZKK.072.8.2020

Warszawa, dnia 23 lutego 2021 r.

Pan
Marian Banaś
Prezes
Najwyższej Izby Kontroli

Szanowny Panie Prezesie,

stosownie do postanowień art. 64 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli* (Dz. U. z 2020 r., poz. 1200), przedstawiam stanowisko do informacji o wynikach kontroli pn. *Organizacja i funkcjonowanie Państwowych Wyższych Szkół Zawodowych w województwie dolnośląskim (P/20/086)* (dalej: *Informacja*).

- 1) Punkt 3 *Informacji* pt. *Synteza - Oferta kształcenia*, punkt 5.1. pt. *Dostosowanie działalności uczelni zawodowych do wymogów obowiązujących uregulowań prawnych i organizacyjnych w kontekście zachodzących zmian współczesnego rynku pracy - Oferta kształcenia* oraz punkt 5.2. pt. *Zapewnienie warunków kadrowych w celu realizacji kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów - Oceny programowe jakości kształcenia*.

Odnosząc się do stwierdzenia uzyskiwania przez uczelnie *oceny programowej*, w tym przez Karkonoską Państwową Szkołę Wyższą w Jeleniej Górze (dalej: KPSW) na etapie wnioskowania do Ministra o pozwolenie na prowadzenie kierunków, w tym kierunku *ratownictwo medyczne*, należy wyjaśnić, iż zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2020 r., 85, z późn. zm.), (dalej: PSWN), Minister wydaje, na wniosek rektora, w drodze decyzji, pozwolenie na utworzenie studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu, po zasięgnięciu opinii Polskiej Komisji Akredytacyjnej w sprawie spełnienia warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu oraz związku studiów ze strategią uczelni. W związku z tym,

sprawie ww. wniosku rektora o pozwolenie na utworzenie określonego kierunku studiów, wydaje opinię dotyczącą spełnienia przez uczelnię warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu oraz związku studiów ze strategią uczelni, a nie ocenę programową. Ocena programowa wydawana przez Polską Komisję Akredytacyjną polega na cyklicznej ocenie jakości kształcenia na prowadzonym już kierunku studiów, a nie nowo tworzonym. W związku z tym, KPSW na etapie wniosku o pozwolenie na utworzenie studiów na kierunku *ratownictwo medyczne*, nie mogła uzyskać oceny programowej. Jednocześnie należy zauważyć, że KPSW występowała do Ministra z wnioskiem o pozwolenie na utworzenie studiów pierwszego stopnia na kierunku *ratownictwo medyczne* a nie „studiów magisterskich” na kierunku „ratownik medyczny”, jak wskazano w *Informacji* (str. 10, 22).

- 2) Punkt 3 *Informacji* pt. *Synteza - Zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy* oraz punkt 5.3. pt. *Zapewnienie bazy naukowo-dydaktycznej dla kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów - Zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy*.

Odnosząc się do zarzutu dotyczącego braku zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy, polegającego na tym, że pomieszczenia dydaktyczne nie zostały wyposażone w apteczki zaopatrzone w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy wraz z instrukcją o zasadach udzielania tej pomocy, należy wyjaśnić, iż w myśl § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 30 października 2018 r. w *sprawie sposobu zapewnienia w uczelni bezpiecznych i higienicznych warunków pracy i kształcenia* (Dz. U. z 2018 r. poz. 2090), rektor ma obowiązek zapewnić „wyposażenie pomieszczeń uczelni, w których są prowadzone zajęcia dydaktyczne, w apteczki zaopatrzone w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy wraz z instrukcją o zasadach udzielania tej pomocy”. Ministerstwo stoi na stanowisku, że przywołany przepis należy analizować łącznie z § 1 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia, z którego wynika, że rektor w ramach zapewnienia w uczelni bezpiecznych i higienicznych warunków pracy i kształcenia analizuje i identyfikuje zagrożenia dla zdrowia i życia oraz ocenia i dokumentuje ryzyko związane z pracą i kształceniem

w uczelni, wynikające z realizowania zadań uczelni, oraz podejmuje działania profilaktyczne zmniejszające to ryzyko. Określonego w § 6 pkt 5 ww. rozporządzenia, zadania rektora w zakresie wyposażenia pomieszczeń dydaktycznych w apteczki pierwszej pomocy nie należy interpretować w taki sposób, iż obowiązek ten dotyczy każdego miejsca w uczelni, w którym prowadzone są zajęcia, lecz tam gdzie, zgodnie z dokonaną analizą z uwzględnieniem specyfiki uczelni, a także różnorodności podejmowanych w niej zadań i miejsca

ich wykonywania, pojawia się określone ryzyko. Należy także zauważyć, że miejsce przechowywania apteczki wymaga swobodnego dostępu i bezpośredniego sąsiedztwa z miejscem, w którym może dojść do sytuacji potrzeby udzielenia pierwszej pomocy. Zatem dostęp do apteczki pierwszej pomocy powinien być swobodny, a dojście do niej powinno być łatwe i szybkie. Lokalizacja apteczki wraz z instrukcją o zasadach udzielania pierwszej pomocy powinna być widoczna i czytelna. Podkreślenia wymaga fakt, że § 6 pkt 5 przedmiotowego rozporządzenia dotyczy pomieszczeń dydaktycznych. Wyposażenie pozostałych pomieszczeń, w których występuje wysokie ryzyko zagrożenia życia lub zdrowia ludzkiego (np. określone laboratoria) może wynikać z odrębnych przepisów.

- 3) Punkt 3 *Informacji* pt. *Synteza - koszty kształcenia* oraz punkt 5.4 pt. *Gospodarowanie posiadanym majątkiem oraz środkami finansowymi - Koszty kształcenia*.

Odnosząc się do zarzutu dotyczącego określania warunków odpłatności za studia i usługi edukacyjne w pisemnej umowie zawartej między uczelnią a studentem, należy wyjaśnić, że zgodnie z art. 264 ust. 2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. – *Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. poz. 1669, z późn. zm.) uczelnie miały obowiązek zawierania z osobami rozpoczynającymi studia w roku akademickim 2018/2019 umów określających warunki pobierania opłat związanych z odbywaniem studiów oraz opłat za usługi edukacyjne, a także wysokość tych opłat na zasadach dotychczasowych. Natomiast od roku akademickiego 2019/2020 zarówno uczelnie, jak i studenci, nie mają obowiązku zawierania umów w omawianym zakresie. Zgodnie z art. 80 PSWN uczelnie ustalają opłaty pobierane od studentów oraz ich wysokość przed rozpoczęciem rekrutacji, a także zamieszczają informację w tym zakresie w Biuletynie Informacji Publicznej na swojej stronie podmiotowej. Do czasu ukończenia studiów przez osoby przyjęte na studia na dany rok akademicki, uczelnia nie może zwiększyć wysokości ustalonych opłat ani wprowadzić nowych opłat (z wyjątkiem opłat za prowadzenie zajęć nieobjętych programem studiów oraz

za korzystanie z domów i stołówek studenckich). Zgodnie z ww. przepisami, rok akademicki 2018/2019 był ostatnim rokiem, w którym uczelnie były zobowiązane do zawierania umów ze studentami. Od roku akademickiego 2019/2020 uczelnie i studenci nie mają takiego obowiązku. Powyższe nie oznacza jednak, że strony stosunku prawnego – uczelnia i student, nie mogą obecnie zdecydować o zawarciu pisemnej umowy dotyczącej rodzaju, wysokości i warunków wnoszenia przez studentów opłat za studia. Zastosowanie w tym przypadku będą miały ogólne przepisy o zobowiązaniach umownych określone w Kodeksie cywilnym. Należy podkreślić,

że żadna ze stron nie jest zobowiązana do podpisania przedłożonej umowy, a studenci nie ponoszą z tytułu odmowy podpisania umów żadnych konsekwencji prawnych (odmowa nie ma wpływu na status studenta danej uczelni).

Jednocześnie informuję, iż w związku z wykazanymi nieprawidłowościami w obszarze prowadzenia gospodarki finansowej, w tym zaniedbań w planowaniu rzeczowo-finansowym, Ministerstwo Edukacji i Nauki podejmie czynności zmierzające do zobligowania nadzorowanych podmiotów do niezwłocznego wprowadzania zmian w planach finansowych.

Ponadto, w odniesieniu do wykazanych przypadków wydatkowania środków z dotacji *na zadania związane z zapewnieniem osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie przyjmowania na studia, do szkół doktorskich, kształceniu na studiach i w szkołach doktorskich lub prowadzeniu działalności naukowej niezgodnie z przeznaczeniem*, wobec podmiotów zobligowanych do zwrotu środków, Ministerstwo Edukacji i Nauki dokona weryfikacji wykonania zaleceń pokontrolnych.

Z poważaniem,

dr hab. Przemysław Czarnek

Minister Edukacji i Nauki

*/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/*

6.6. Opinia Prezesa NIK do stanowiska Ministra

PREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
MARIAN BANAŚ

LWR.430.004.2020
P/20/086

Warszawa, 08 marca 2021 r.

Opinia
do stanowiska Ministra Edukacji i Nauki w sprawie Informacji o wynikach kontroli
P/20/086 – Organizacja i funkcjonowanie państwowych wyższych szkół zawodowych
w województwie dolnośląskim

Stosownie do art. 64 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, przedstawiam opinię do stanowiska Ministra Edukacji i Nauki, zawartego w piśmie z dnia 23 lutego 2021 r. (nr BKA.ZKK.072.8.2020).

Pozytywnie należy odnieść się do deklaracji Pana Ministra o podjęciu czynności zobowiązujących nadzorowane uczelnie do niezwłocznego wprowadzania zmian w planach finansowych oraz do weryfikacji wykonania wniosków w sprawie zwrotu środków dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem.

Podzielam stanowisko Pana Ministra w sprawie określenia warunków odpłatności za studia i usługi edukacyjne.

Pragnę sprecyzować, że użyte w Informacji sformułowanie o „negatywnej ocenie programowej”, dotyczyło opinii Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA) w sprawie utworzenia przez Karkonoską Państwową Szkołę Wyższą w Jeleniej Górze nowego kierunku studiów *ratownictwo medyczne*, w tym zaproponowanego przez uczelnię programu studiów, który jest istotnym elementem podlegającym ocenie w przypadku wydawanej przez PKA opinii, jak i oceny programowej jakości kształcenia na kierunku studiów.

Najwyższa Izba Kontroli podtrzymuje swoje podejście dotyczące interpretacji przepisu § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 30 października 2018 r. w sprawie sposobu zabezpieczenia w uczelni bezpiecznych i higienicznych warunków pracy i kształcenia², jednoznacznie nakładającego na rektora obowiązek wyposażenia pomieszczeń uczelni, w których są prowadzone zajęcia dydaktyczne, w apteczki zaopatrzone w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy wraz z instrukcją o zasadach udzielania tej pomocy.

Wyrażam przekonanie, że ustalenia niniejszej kontroli pozwolą Panu Ministrowi na doskonalenie organizacji i jakości kształcenia w państwowych wyższych szkołach zawodowych.

PREZES
Najwyższej Izby Kontroli
Marian Banaś

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200.

² Dz. U. poz. 2090.